

Man gik da til:

Anden behandling af forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.

(Lovforslag nr. 122. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 10/3 75).

Der var stillet 21 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

(Lovforslag nr. 127. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 10/3 75).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om avancestop.

(Lovforslag nr. 124. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 10/3 75).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Brusvang* (CD) og *Erhard Jakobsen* (CD):

Til § 4.

1) *Stk. 2* udgår og erstattes af:

„*Stk. 2.* Monopoltilsynet kan, hvor forholdene på afgørende vis taler herfor, gøre undtagelse fra bestemmelserne i §§ 1-3.“

2) I *stk. 3* udgår ordet „endvidere“ og erstattes af ordet: „specielt“.

Bemærkninger.

Under hensyn til de af erhvervslivet fremførte synspunkter findes det nødvendigt at formulere undtagelseshjemmelen mere generelt.

Rettelsen i *stk. 3* er alene en redaktionel følge af ændringen af *stk. 2*.

Anden behandling af forslag til lov om begrænsning af udbytter og vederlag m. v.

(Lovforslag nr. 125. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 10/3 75).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om pengeinstitutters rentemarginal.

(Lovforslag nr. 128. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 10/3 75).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal.

(Lovforslag nr. 126. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 9/3 75).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af bestemmelser om pristalsregulerede ydelser i lovene om folke-, invalide- og enkepension.

(Lovforslag nr. 123. Fremsat 7/3 75. Første behandling 7/3 75. Betænkning 9/3 75).

Der var stillet 35 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Formanden:

Jeg skal fastsætte en taletid for ordførere på indtil 20 minutter. Partier, der har flere ordførere, bedes selv dele denne taletid.

Kjeld Olesen (S):

Efter et forholdsvis kort, men meget indgående udvalgsarbejde skal jeg her ved andenbehandlingen indskrænke mig til forholdsvis få bemærkninger.

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg finder, at selv om arbejdet har været intenst, har det været forsvarligt. Mange af de problemer, som vi har behandlet i udvalgene, er jo ikke helt nye problemer. Det er ikke helt nye problemstillinger, man skal sættes ind i, og hvis alle havde haft den samme ihærdige stræben efter at nå frem til et resultat så hurtigt som muligt, ja, så tror jeg også, at vi endda kunne have været færdig hurtigere, end det er sket. Med disse bemærkninger vil jeg derfor indledningsvis betegne hr. Glistrups indlæg som aldeles urimeligt.

Nu har vi sikkerhed for, at der er skabt ro på arbejdsmarkedet for en periode af 2 år. Der er nu skabt en mulighed for, at man kan planlægge, disponere, hvor usikkerheden tidligere har rådet. Og ikke mindst er der nu skabt mulighed for, at vi for alvor kan koncentrere os om andre, også meget vigtige problemer.

Jeg vil gerne udtrykke glæde over, at det er lykkedes at skabe et meget bredt flertal bag gennemførelsen af disse lovforslag. Jeg vil også udtrykke glæde over, at det er lykkedes igennem udvalgsbehandlingen at fastholde helheden i lovkomplekset, idet man jo kan konstatere, at der nok er tale om ændringer, men ikke væsentlige ændringer.

Når det drejer sig om de enkelte lovforslag, vil jeg gøre et par bemærkninger om forslaget vedrørende forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler. Her er der jo en hel del ændringsforslag. Jeg har set, at fremskridtspartiet har stillet en del ændringsforslag. Jeg skal ikke komme med mange kommentarer til dem. Jeg kan genkende en del af forslagene fra en plan, der blev fremsat her i tinget fra den tidligere regering i december måned sidste år. Jeg kan måske med et enkelt eksempel illustrere tendensen i disse ændringsforslag fra fremskridtspartiet. Man går imod, at lærlinge

skal have bare en rimelig dyrtidsordning, man ønsker, at de lavtlønnede ikke skal have regulering i to år, men derimod kan fremskridtspartiet stille forslag om, at de højstlønnede tjenestemænd skal have udbetalt kontant et beløb på 180 mill. kr., nemlig hele indefrysningen af den dyrtidsportion, man startede med at indefryse i 1973. Det er social balance, så det batter.

Fra socialistisk folkeparti er også kommet en del ændringsforslag, og dem må vi også anbefale at stemme imod. Vi finder, at mange af disse ændringsforslag er en byden over i beløb. Jeg har dog noteret mig en enkelt interessant ting i forbindelse med socialistisk folkeparti, og det er, at socialistisk folkeparti i princippet går ind for, at dette folketing skal foretage indgreb over for arbejdsmarkedet. Socialistisk folkeparti kan ikke acceptere det stillede forslag, man ville have nogle andre forudsætninger opfyldt, men i princippet går socialistisk folkeparti ind for, at her skal vi altså lovgive på dette område. Det er altså ikke dér, uenigheden ligger.

Jeg må sige til socialistisk folkeparti, at ændringsforslaget om, at der skal foretages en afstemning blandt lønmodtagerorganisationerne, vel er et af de mest ejendommelige forslag, der er fremsat herinde i lange tider. Hvis man prøver at tænke konsekvenserne igennem, så tror jeg, man vil give mig ret i denne karakteristik, Vi skal altså lovgive, og så skal man bagefter lade loven gå ud til en slags folkeafstemning blandt bestemte befolkningsgrupper. Jeg tror ikke, dette forslag er videre gennemtænkt. Jeg var lige ved at sige: hvis logikken skal holde i tankegangen, så burde en sådan afstemning da omfatte alle områder inden for arbejdsmarkedet og ikke bare den ene.

Venstre har stillet et ændringsforslag nr. 10. Det går ud på, at indefrysningen af den dyrtidsportion fra 1973, jeg kort omtalte før, for tjenestemænd, der befinder sig på 26. skalatrin eller derover, skal ophøre fra september i år. Socialdemokratiet vil gerne stemme for dette ændringsforslag, og vi gør det af to grunde. For det første fordi det indebærer, at den indefrysning, der altså vil finde sted fra 1973 og frem til september i år, vil blive fastholdt, og beløbet vil blive udbetalt i 1980. For det andet fordi ophøret med indefrysningen da vil falde sammen

[Kjeld Olesen.]

med, at vi går over til den ensartede dyrtidsregulering for tjenestemænd. Da ikke mindst tjenestemændene har lagt skulder til denne ordning, denne buket, som vi her har gennemført, finder vi, at dette forslag er rimeligt at imødekomme.

Der er et forslag fra ministeren, tiltrådt af et flertal i udvalget, det har nr. 14, og det drejer sig om, at man skal have parterne på arbejdsmarkedet til at indlede forhandlinger med henblik på at nå frem til en anden ordning for dyrtid på akkordsatslønningerne, og det skal klares så betids, at man når det inden næste overenskomstperiode. Jeg skal ikke bruge meget af min tid til at komme ind på den problemstilling, der ligger bag dette forslag. Det drejer sig om dyrtidsregulering af akkordsatserne, der jo ikke kan paralleliseres med øvrige områder, hvor der er tale om ensartede dyrtidsportioner i ørebeløb. Der er tale om helt andre principper, idet et dyrtidsbeløb inden for akkordområdet både er en egentlig dyrtid, men også en del af akkorden. Jeg beder om, at man lægger mærke til, at i den skitse fra forligsmanden, der jo er udgangspunkt for hele forslaget herinde, ønsker man ikke på nogen måde at ændre ved dette. Der er jo også tale om overenskomster, der allerede er indgået på disse specielle områder. På den anden side kan vi da godt se, at der ligger noget psykologi i dette, at man kan iagttage så forskellige principper, selv om de vanskeligt kan sammenlignes. Derfor kan vi naturligvis bakke op bag ministerens forslag, som jeg allerede har beskrevet. Jeg vil gerne understrege, at med selve lovforslaget som sådan er at der ikke taget stilling til indholdet af de kommende overenskomster.

Dernæst en bemærkning om de tre såkaldte avancementstoppe. Også her konstateres en del ændringsforslag fra fremskridtspartiet. Jeg har set, at det konservative folkeparti har tilsluttet sig nogle af dem. Vi må anbefale at stemme imod disse ændringsforslag.

Der er fra Danmarks kommunistiske parti stillet forslag, som vi også må anbefale at gå imod. Enten finder vi, at de er vildt overdrevne, eller også er de udformet på en sådan måde, at de meget vanskeligt kan administreres.

Der er fra ministeren stillet ændringsforslag, tiltrådt af et flertal af udvalget, der drejer sig om prisdæmpende aftaler. Det er et forslag, der er kommet frem under behandlingen. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det ikke er med den store lyst, at socialdemokratiet går til dette forslag, men ud fra en helhedsbetragtning af samtlige lovforslag finder vi, at vi kan stemme for dette ændringsforslag om de prisdæmpende aftaler.

Med hensyn til fondsaktier er der stillet forslag om, at bestemmelsen herom udgår af forslaget. Socialdemokratiet kan acceptere denne ændring, først og fremmest fordi der i realiteten ikke sker nogen ændring. Her må vi give den indrømmelse, at når regeringen kom frem med forslaget, var det ikke mindst, fordi det psykologiske i meget af det, vi beskæftiger os med her, spiller en rolle, som man ikke må undervurdere. På den anden side må vi, når det drejer sig om fondsaktier, konstatere, at der ikke sker nogen reel ændring; der er tale om reserver, som i forvejen findes i de enkelte virksomheder. Der er ikke tale om, at man ved at omdanne dem til fondsaktier får mulighed for større udbytte.

Endelig er der uden for betænkningen stillet ændringsforslag fra centrum-demokraterne.

Jeg skal meddele, at vi ikke kan medvirke til gennemførelse af disse ændringsforslag.

Den sidste bemærkning drejer sig om forhøjelsen af de sociale pensioner. Vi beklager, at det ikke lykkedes for os at komme igennem med forslaget om, at de 190 mill. kr. skulle gives på pensionstillægget. På den anden side vil vi da godt udtrykke en glæde over, at de 190 mill. kr. så ikke blev lagt på grundbeløbet, fordi det efter vores opfattelse ville virke forkert, det ville betyde, at man ikke fordelte på en socialt rimelig måde. Resultatet er altså blevet, at vi viderefører de gældende ordninger for regulering, og jeg skal endelig sige, at det, der her sker i forhold til pensionisterne, er det, vi gennemfører ved denne lejlighed, men vi har jo bebudet, at vi senere vil vende tilbage med et forslag, der går ud på, at de sociale pensioner og de trangsbestemte ydelser skal holdes uden for beskatning.

Christophersen (V):

Venstre er tilfreds med, at det er lykkedes at samle et bredt flertal omkring løsningen af de akutte konfliktproblemer. Det grundige og langvarige udvalgsarbejde har ført til, at regeringen på vigtige områder har imødekommet de indvendinger, vi har rejst, og vi kan derfor medvirke til lovforslagenes gennemførelse. Jeg tror, at størstedelen af befolkningen er enig med os i, at det var nødvendigt hurtigt at gennemføre denne hjælpelovgivning. Den forebygger en konfliktssituation, der ville have ramt i flæng, og som ville have forvoldt megen skade.

Til gengæld beklager venstre, at regeringen har været uinteresseret i at drøfte landets alvorlige økonomiske problemer på blot lidt længere sigt. Jeg tilbød ved førstebehandling på mit partis vegne, at vi optog forhandlinger om, hvordan vi kunne gennemføre en virkelig omkostningsdæmpende politik, og dette tilbud har tydeligvis ikke haft regeringens interesse.

Resultatet er altså, at vi i dag alene gennemfører et konfliktindgreb. Det består af et overenskomstforslag, der jo ikke er udformet med henblik på de samfundsøkonomiske konsekvenser, men alene tilsigter det samme som et mæglingforslag, nemlig at finde en mellemproportional mellem parternes krav, og dette indgreb suppleres så med forslag, som jo i sådanne situationer traditionelt gennemføres, hvorimod tingene altså ikke er indpasset i en samfundsøkonomisk ramme. Det er altså en akut hjælpelovgivning, vi gennemfører, men den har naturligvis det vigtige formål at forhindre en altomfattende konflikt på arbejdsmarkedet, og det har jo i sig selv en værdi.

Derimod hersker der fortsat den største usikkerhed om, hvordan den økonomiske situation vil udvikle sig i de kommende måneder. Vi må efter vores opfattelse imødesætte fortsatte omkostningsstigninger og dermed også fortsatte vanskeligheder for erhvervslivets konkurrenceevne og fortsatte valutamæssige problemer. Vi havde fundet det naturligt, hvis regeringen derfor også

havde vist interesse for hele denne side af sagen, men det gjorde den altså ikke, og det tager vi til efterretning. Til gengæld er det i konsekvens heraf, at vi i betænkningen forbeholder os ret til på et senere tidspunkt at fremsætte forslag til en samlet indsats imod disse problemer og i særlig grad mod omkostningsproblemet. Vi tror, at regeringen og folkettinget i de kommende måneder simpelt hen vil blive pvunget til at interessere sig for disse opgaver på en helt anden måde end hidtil.

I øvrigt vil tre andre repræsentanter for mit parti nærmere redegøre for vores stilling til de ændringsforslag, der er stillet, og til det udvalgsarbejde, der har fundet sted.

Røtzler Møller (V):

Jeg skal på venstres vegne koncentrere mig om de forslag, der har været behandlet i arbejdsmarkedsudvalget, dvs. forslagene nr. 122 om forlængelse af de kollektive overenskomster og nr. 127 om ændring af tjenestemandspension.

Vedrørende det første, om de kollektive overenskomsters forlængelse, skal jeg nævne, at venstres forslag om at ændre indregning af dyrtidstillægget i akkorder, hvorved der i nogle tilfælde kan opstå en overdækning på op til 2½ gange dyrtidstillægget, ikke kunne samle et flertal. Det beklager vi, fordi vi herved ikke får en opfyldelse af flertallets målsætning: at vi skal have ens dyrtidsportioner for ansatte såvel i den offentlige som i den private sektor. Vi er betænkelige ved, at folketinget således ikke viser tilstrækkeligt mod og styrke til at modstå pres fra organisationer, der måtte henvende sig til folketinget for at få løst deres problemer.

Vi konstaterer, at socialdemokratiet på vor foranledning til sidst under udvalgsarbejdet måtte gå til bekendelse med, at de højerelønnede inden for LO-området efter socialdemokratiets oprindelige forslag ville få en kraftig overdækning af dyrtidsportionerne. Så meget mere beklager vi, at der ikke var tilstrækkelig støtte for vort forslag om en hurtig løsning af dette problem.

[Røtzler Møller.]

I erkendelse af denne forskelsbehandling i socialdemokratiets oprindelige forslag stillede partiet dog et ændringsforslag, der imidlertid kun imødekom venstre et meget lille stykke. Forslaget gav både en langsommere og en mindre effektiv løsning på problemet. Endvidere lå der i forslaget en for kraftig binding til en automatisk dyrtidsregulering flere år frem i tiden, og det var en binding, som venstre ikke kunne acceptere. Derfor krævede venstre en bestemmelse, der ikke udelukkede muligheden for at ændre i den automatiske dyrtidsregulering. Ændringsforslag nr. 14 viser, hvad venstre med tilslutning fra de konservative, kristeligt folkeparti og de radikale kunne blive enige med socialdemokratiet om.

Vedrørende taktreguleringen inden for den offentlige sektor kan vi i princippet tilslutte os denne reguleringsform, når blot reguleringen sker med et rimeligt hensyn til indkomstudviklingen. I forbindelse med selve taktreguleringen er der et uafklaret spørgsmål om, i hvor høj grad der samtidig med selve taktreguleringen skal finde en egentlig lønfastsættelse sted. Vi vil egentlig gerne høre finansministerens svar herpå. Vi har godt nok omtalt det i udvalgsarbejdet, men vi vil gerne have det nærmere belyst.

Venstre ønsker, at den offentlige sektor i fremtiden får en friere stilling vedrørende tilpasning af lønninger inden for den offentlige sektor set i forhold til det private arbejdsmarked.

I relation til ændringsforslag nr. 15 er der 2 spørgsmål, jeg gerne vil stille til finansministeren: er det omtalte nævn i forhold til det enkelte overenskomstråde en engangsforanstaltning? For det andet: hvor er det endelige ansvar vedrørende lønfastsættelsen? Jeg skal her sige, at venstre mener, lønfastsættelsen udelukkende skal være et politisk ansvar, der ikke kan puttes hen i et nævn. Venstres endelige stilling til dette ændringsforslag afhænger af finansministerens svar.

Herudover skal jeg indstille til vedtagelse venstres ændringsforslag nr. 10, 12 og 16 samt de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag nr. 13, 14, 20 og 21. Samtidig skal jeg da kvittere med en tak til hr. Kjeld Olesen vedrørende vores ændringsforslag nr. 10.

Vedrørende det sidste lovforslag fra udvalget, nr. 127 om tjenestemandspension, skal jeg blot på venstres vegne indstille forslaget til vedtagelse i uændret form.

Jens Peter Jensen (V):

Jeg skal kun gøre nogle få bemærkninger om de tre erhvervslove, der er knyttet til det lovkompleks, der her er til behandling.

Det kunne være rimeligt, om venstre sagde nej til disse forslag, eftersom det lovforslag i hele komplekset, hvori den materielle tyngde ligger, nemlig forslaget om de kollektive overenskomsters forlængelse, jo ikke helt indeholder det, vi ønsker.

Alligevel kan jeg på venstres vegne sige, at vi går ind for denne tilsluttende lovgivning. Det skyldes også det forhold, at på dette område har vi mødt en forståelse fra regeringens side, som vi påskønner, at man der har iagttaget de saglige argumenter, vi har ført frem.

Jeg skal ikke gøre det langt. Jeg kan sige det så kort, at i så at sige alle forhold, hvor der i betænkningen står, at handelsministeren med tilslutning fra udvalget foreslår den eller den ændring, er det et resultat af de seriøse forhandlinger, vi har haft med hinanden. Jeg skylder at føje til, at andre partier har bidraget til det, sådan at vi har fået et resultat, der giver en lovgivning, man kan leve med både i den offentlige administration og ude i det private erhvervsliv.

For de første to lovforslags vedkommende gælder jo, at dér kender vi hele problematikken fra tidligere. Vi har været den igennem gang på gang, og der er ikke særlig meget nyt i det, men jeg synes, handelsministeren her har været imødekommende. Derimod må jeg sige om lovforslaget om rentemarginalen, at dér er det lidt svært for os at forstå, hvorfor denne lovgivning skulle hægtes på i den sammenhæng, der her er tale om. Det har vi haft lejlighed til under udvalgsarbejdet at drøfte, og vi har med ministerens initiativ fået indføjet dette, at det er en udpræget midlertidig lov, der kan ophæves også ved kongelig anordning. Det understreger jeg, fordi jeg tror, at i løbet af nogle ganske få måneder, måske mens folkettingen er på sommerferie, er enhver baggrund for den lovgivning forsvundet, og så har ministeren lejlighed til at være opmærk-

[Jens Peter Jensen.]

som på, at ændringsforslaget ikke alene er en høflighedsgestus, men også kan blive en politisk realitet. Den højtærede handelsminister ved jo, at en del af årsagerne til den, som vi også forstår, for store rentemarginal vil forsvinde inden for nogle måneder.

Jeg ønsker her at understrege denne lovgivnings midlertidighed, jeg ønsker at understrege, at idet vi stemmer for dette lovforslag, har vi ikke dermed votet os ind på vurderinger af anden lovgivning på dette område, som den højtærede handelsminister måske kan have i sin tanke. Jeg understreger også, at vi er betænkelige ved, at spørgsmålet om sparekassernes egenkapital bliver skubbet lidt langt ud. Når jeg har sagt dette, mener jeg, jeg kan sige, at det helt afgørende i det samlede kompleks er dette, at et stort flertal i folketinget er enige om at forebygge, at en storkonflikt kommer til udbrud i det danske samfund. Vi er altså parat til også at tage en følgelovgivning, om end det ikke altid logisk og socialt retfærdigt er rimeligt at acceptere den.

Jeg kan slutte med at sige, at i den holdning, vi har indtaget til disse tre forslag, ligger også en forståelse af den betydning, det har, at der skabes en politisk stabilitet i Danmark som en af forudsætningerne for, at vi kan tilvejebringe den økonomiske stabilitet. Det er altså ikke af kærlighed, men af nødvendighed, vi går ind for disse lovforslag.

Jacob Sørensen (V):

Vi er i venstre enige med regeringen i, at der skal gives en kompensation til pensionisterne for de to pristalspoints, som vil falde ud i forbindelse med beslutningen om at nulstille pristallet. Men vi kunne ikke tiltræde regeringsforslaget om, hvordan disse penge skulle fordeles til pensionisterne, idet forslaget tog sigte på at fordele pengene alene til de pensionister, der er pensionstillægsberettigede, mens andre pensionister ikke ville få del i denne dyrtidsregulering.

Vi er heller ikke enige i, at det vil være rigtigt at fordele dem alene på grundbeløbet, for i så fald bliver der ikke noget til erstatning i pensionstillægget.

Vi mener i øvrigt, at hvis der er et behov for at forskyde ydelserne til pensionisterne,

bør det ske i forbindelse med en almindelig forbedring, således at forbedringerne bliver varieret, og ikke ved, at man tager noget fra den ene gruppe, som de har eller har en berettiget forventning om, og giver til andre.

Vi er meget tilfreds med, at der har kunnet samles flertal om det forslag, der nu ligger på bordet, hvorefter disse penge, de 190 mill. kr., fordeles til pensionisterne på akkurat samme måde, som de ville være blevet fordelt, hvis de var blevet del i en normal dyrtidsportion efter et julipristal. Vi vil anbefale, at man stemmer herfor.

Glistrup (FP):

På torsdag har hr. Hartling haft sine 100 dage, efter at han stod på denne talerstol og meddelte, hvad der var den nødvendige politik for landet Danmark for at komme ud af den krise, det unægtelig befinder sig i; hr. Hartling meddelte, at en omkostningspause er absolut og tvingendes nødvendig, hvis vi skal komme ud af de miserer, vi er havnet i ved dette folkets egen skyld, hvad angår valutagæld, hvad angår skatterekorder, hvad angår arbejdsløshed, og hvad angår alle de andre ulykker, der er væltet ud over dette land.

Det har derfor været interessant at stå her og lytte til venstres 4 ordførere, der gør status over situationen nu, da disse 100 dage for venstre er ved at rinde ud. Men ak, hvor forandret.

Fremskridtspartiet står i dag på samme standpunkt, som vi stod, da vi skulle bedømme hr. Hartlings nødvendige politik den 5. december. Vi mener stadig, at det er den rigtige og vigtige grundtanke, der må danne udgangspunktet for, hvordan dette lands problemer skal løses. Nu har vi altså så i dag alternativet møntet ud og skal tage stilling før denne debats afslutning til, om vi skal foretrække hr. Hartlings konsekvente og konstruktive politiske syn, eller vi skal ud og dalre, sådan som socialdemokratiet har foreslået det, hvor vi har — og det er jo realiteten — et mæglingforslag eller en forligsmandsforespørgsel, hvad man nu vil kalde det, som ikke adskiller sig spor i det væsentlige fra alt det, der har ført landet ud i ulykken ned igennem de mange år, noget, som giver yderligere oppustning på inflationen, at den kan glide videre, og at vi kan komme dybere ud i arbejdsløsheden.

[Glistrup.]

Bevares, den samfundsøkonomiske situation er, beklageligvis, meget anderledes, end den plejer at være, og derfor kan vi selvfølgelig håbe på, at der dog er det lyspunkt i alt det mørke, at længsindigheden og afsmittningen ikke bliver så stærk, som den plejer. Men stort set er det altså den sædvanlige mekanisme, som vi har været vant til at få sat i gang her i marts måned i de ulige kalenderår år efter år, som man nu skal til at fyre af igen. Det er den ene vej, man kan gå ved den korsvej, hvor vi står i dag.

Den anden vej, vi kan gå, er at løse problemerne overensstemmende med den tale om den nødvendige politik, som hr. Hartling fremførte den 3. december, og som han derefter vandt sin store valgsejr på.

Det er det, som dette folketing skal afgøre, og det skal vi afgøre, når vi kommer frem til afstemningen vedrørende ændringsforslag nr. 1, til lovforslag nr. 122, hvor fremskridtspartiet vil begære delt afstemning, sådan at vi får en afstemning, der alene kommer til at dreje sig om § 1, stk. 1, som er ordret afskrift i alt væsentligt af venstres forslag af 3. december 1974, kardinalpunktet deri. Vi må simpelt hen have, også af hensyn til redeligheden i vort demokrati, klart fastslået: hvem kan stemme for, at dette skal være den hovedvej, vi slår ind på, og hvem kan stemme for, at vi fortsætter ned ad skråplanet, som socialdemokratiet vil med sit oplæg. Det er en af de hovedting, der skal afklares ved afstemningen, som kommer til at finde sted nu.

Bevares, § 1, stk. 1, kan ikke stå alene. Det er selvfølgelig således, at tingene i allerhøjeste grad hænger sammen, når vi skal klare de danske økonomiske problemer, og det var derfor med oprigtig sorg, jeg lyttede til venstres første ordfører, hr. Christophersen, der i spage vendinger nøjedes med at beklage, at man under disse forcerede og forjappede døgn, som vi lige har været igennem, fra socialdemokratiets side ikke rigtig ville diskutere sammenhængen med landets finanspolitik. Det var der derimod et flertal, septemberpartierne og fremskridtspartiet, der meget gerne ville have diskuteret med hr. Christophersen og med venstre. Men det var venstre, som ikke tog initiativet, ikke ville være med til at få de ting kædet sammen, som ganske naturligt hænger sammen,

og hvor de finanspolitiske ting jo skal være løst, før den strejke, som vi alle med rette gerne vil være fri for, bryder ud omkring påsketide. Derfor er det også en af de sørgelige ting ved, at vi på den måde skal jage tingene igennem, som vi er blevet præsenteret for, at vi ikke har fået den fornødne sammenkædning af problemerne omkring finansloven og omkring løsningen af simpelt hen det indkomstpolitiske grundproblem.

Selvfølgelig, når vi holder en omkostningspause i en inflationstid, skal lønmodtagerne have compensation, og det har jo venstre og vi forskellige opfattelser af, men dog ikke mere forskellige, end at vi nok kunne have forenet dem, fremskridtspartiet selvfølgelig i erkendelse af, at vi er et parti, der kun er godt og vel halvt så stort, som venstre er, og at det derfor måtte være venstres tanker, der havde den overvejende indflydelse, men dog også således selvfølgelig, at vores synspunkter om den skattefri bundgrænse i en saglig og fordomsfri og indbyrdes tolerant forhandling burde have ført til, at flertallet i denne sal manifesterede sig ved, at vi førte den nødvendige, den eneste konstruktive politik, der kunne og burde være ført.

Derimod giver jeg ikke så meget for at føre politik på den måde, som hr. Kjeld Olesen ville det i sin omtale af fremskridtspartiet, hvor man bare forsøger at få skåret til og beskyldt et andet parti for nogle standpunkter, som hr. Kjeld Olesen jo så glimrende ved ikke dækkede nuancerne. Hr. Kjeld Olesen siger: ja men fremskridtspartiet er asocialt over for lærlingene. Hvis hr. Kjeld Olesen havde haft tid — han er undskyldt i, at han ikke har haft tid — til at læse den betænkning, på grundlag af hvilken forhandlingen i dag føres, så ville han vide, at fremskridtspartiet absolut gik med en positiv indstilling til socialdemokratiets ændring i forhold til forligsmandens skitse vedrørende lærlingene, men i al den tid, der var, havde vi, som vi har måttet fremhæve i betænkningen på side VI, ikke kunnet komme frem til at løse disse spørgsmål. Det ville bl. a. have forudsat, at man fra de andre partiers side havde imødekommet fremskridtspartiets selvfølgeligelige ønske om, når vi skal behandle ting af denne art, at få et seminar med repræsentanter fra LO og Dansk Arbejdsgiverforening; mere behøver

[Glistrup.]

vi dog ikke at være druknet i formalismens sump, end at vi nok kunne have fået arrangeret på den ene eller anden måde, når vi nu, med så god tid som vi har haft til rådighed, skulle til at regulere på disse forhold, at vi fik talt de ting ud med arbejdsmarkedets hovedorganisationer. Men fremskridtspartiets forslag om at få arrangeret et sådant møde er i denne forjagede weekend fuldstændig blevet fejlet af bordet.

Hr. Kjeld Olesen ironiserede dernæst over, at fremskridtspartiet ikke ville give de lavtlønstillæg, om hvilke vi alle sammen ved, at de som følge af lønafsmittningen virker asocialt derved, at de højere lønnede får noget større løn, men hr. Kjeld Olesen tilføjede ikke, at fremskridtspartiet til gengæld ville give hver borger i dette land, der har en indtægt over 19.000 kr., 4.000 kr. mere i lønningsposen i kraft af den skattefri bundgrænse på 19.000 kr. og gå videre for det næste år, for 1976. Det hører unægtelig også med i forbindelse med de tillæg, som hr. Kjeld Olesen var inde på.

Endelig skulle fremskridtspartiet altså opleve at blive beskyldt for, at vi vil favorisere tjenestemændene i dette land ved pludselig at ville til at dele milde gaver ud. Jeg må indrømme, at det var da i hvert fald en variation: den beskyldning har vi aldrig været ude for før. Men hr. Kjeld Olesen ved jo så udmærket, hvad der er baggrunden her: at man har lavet en af disse fortvivlede særadministrationsordninger, som dette folketing har gjort det så urimeligt og meningsløst med ned igennem årene, med at nu skal der laves en selvstændig administration, nu skal der tvangsopspareres nogle midler specielt for disse tjenestemænd. Det er altså disse tjenestemænds egne penge, som bare går til en eller anden overflødig administrationsordning, men de skal jo frigives på et vist tidspunkt, folk skal have rådighed over deres egne penge, også når de er tjenestemænd, og hvis der er noget tidspunkt, der kan være hensigtsmæssigt at frigive på — det er jo altid det, der er vanskeligheder med, når man skal afvikle tvangsopsparingsordninger, at det giver samfundsøkonomisk uheldige virkninger — så er det nu, så også tjenestemændene kunne få rådighed over deres egne penge. Det hører unægtelig med i sammenhængen.

For at nu ikke alt for mange af hr. Kjeld Olesens tjenestemandsvælgere skal flygte over til fremskridtspartiet, vil jeg da skynde mig at sige, at en af de sorteste sorte pletter, der overhovedet findes i dette lovkompleks, som vi behandler her, er den af socialdemokratiet foreslåede ordning om taktregulering.

Jeg hørte selvfølgelig med stor interesse på hr. Røtzler Møllers saglige og kritiske bemærkninger mod det, der findes i ændringsforslag nr. 15 om denne taktregulering, men jeg tror nok, at her er et de steder, hvor vi skal besinde os; vi, der her er ved at være forjagede og udkørte og trætte efter al det slid, vi skal tænke på det nye, der introduceres.

Det, der skal ske efter forslaget fra socialdemokratiets side, er, at man nu faktisk skal skubbe væk fra folketinget spørgsmålet om de offentligt ansattes lønninger og i stedet for overlade det til et såkaldt paritetisk nævn, der har den egenskab, at det paritetske består i, at der sidder embedsmænd på den ene side og embedsmænd på den anden side, og de embedsmænd skal i fællesskab finde ud af, hvilke lønstigninger embedsmændene skal have i bred almindelighed. Hvis dette paritetske nævn ikke kan finde ud af, hvordan man skal belaste samfundsøkonomien på dette felt, skal begrebet ind for et såkaldt formandskab, som finansministeren skal udpege, og jeg har forgæves forsøgt at provokere finansministeren til at stille forslag om, i hvilket omfang også dette formandskab skal være befængt med embedsmænd, der selv skal have taktregulering. Finansministeren har ikke villet stille noget forslag i den henseende, men jeg skal love, at den udvalgsbehandling, der skal finde sted mellem anden og tredje behandling, vil medføre, at der fra fremskridtspartiets side bliver stillet et ændringsforslag om, at mennesker, der selv skal have taktregulering, ikke kan være habile til at sidde i dette formandskab, der skal sidde og underminere landets økonomi fremover.

Eller, for at påberåbe mig en autoritet i denne henseende skal jeg sige, at denne taktregulering er udtryk for én eneste ting, nemlig at dyrtidsreguleringen, denne urimelige skævhed, der har været en af de største sociale ubalancer i dette århundredes Danmarkshistorie, at dyrtidsreguleringen til

[Glistrup.]

offentligt ansatte, der var 6-7-8 gange så stor som til almindelige nyttige arbejdere, den forsvinder nu, men den kommer ind ad bagdøren igen med denne taktregulering. Det siges i bilaget til betænkningen, at taktreguleringen bare er en erstatning derfor, og det fremgår i og for sig også af teksten, som vi har den i ændringsforslag nr. 15. Hvem har skrevet dette bilag — det har måske en vis interesse også på de socialdemokratiske forslagsstilleres bænke? Det er Landsorganisationen i Danmark, denne skrivelse og denne vurdering hidrører fra. Jeg deler fuldstændig LOs synspunkter. Jeg havde meget gerne set, om vi i weekenden havde haft lejlighed til på dette og andre områder yderligere at få uddybet LOs synspunkter. Det kunne vi altså ikke få, fordi dette af uforståelige grunde i den grad skulle jages igennem.

Men en af de største ulemper ved det er, at vi nu kører tingene i et spor, hvor vi tror vi stadig væk er så rige, som vi bildte os ind vi var i 1960'erne, og nu på den ene side bevilger en bunke ekstraindkomster til at sætte inflationsbålet i gang igen og så på den anden side, at vi i næste uge skal behandle finansloven, hvor måske nok visse medlemmer vil opdage, at vi ikke er helt så rige her i Danmark, som vi måske tror.

Der er et enkelt forbindelsesled imellem disse ting, nemlig ændringsforslag nr. 5 til lovforslag 122. Det er stillet af fremskridtspartiet, men igen må jeg erkende, at paterniteten ikke er fremskridtspartiets, det er et forslag, der så at sige ordret er taget fra venstres lovforslag som en del af helhedsplanen, som en del af den økonomisk nødvendige politik fra 3. december 1974 om, at vi nu ikke kommer ud i den situation, når vi forlænger overenskomsterne, som jo er hovedindholdet i forslag nr. 122, at det, der i den æra i Danmarkshistorien, som man vel kalder Eva Gredal-perioden, hvor man fik indsat i alle respektable børnehavelærerindes overenskomster, bibliotekaroverenskomster osv., at der skal være 32 børnehavelærerinder med store eksaminer for hver gang, der er 17 børn, eller hvordan det nu er rundt omkring, og så og så mange bibliotekarer på Sengeløse bibliotek, at alle disse standarder og normer, som står i ansættelsesoverenskomster for de pågældende, af-

skærer vi os fra at rette på i dette folketing, eller i hvert tilfælde vanskeliggør vor situation, hvis ikke venstre her på 97. dagen efter helhedsplanens fremsættelse stemmer for ændringsforslag nr. 5 og sikrer, at vi i hvert tilfælde ikke skal til at kæmpe en gold og juridisk kamp af den art, som vi har haft nogle stykker af under udvalgsbehandlingerne i de sidste dage, for at vi kan komme frem til at undgå, at vi ikke kan rokke i de næste to år ved alle disse urimelige takter og normer, som denne æra i Danmarkshistorien har belemret os med i så ulykkelig grad, som tilfældet er.

Når nu fremskridtspartiet skal foretage en samlet afvejning vedrørende forslag nr. 122, kan vi selvfølgelig glimrende se, at dette, hovedforslaget i buketten, har sine gode sider: vi er så afgjort enige i, at storkonflikten har Danmark ikke råd til, så fattige som vi er blevet. Men vi mener, at man skal besinde sig og vente med at finde den rigtige medicin; det kan ikke nytte noget, at man bare griber den første den bedste flaske, der står i medicinskabet, når man er blevet syg, og så hælder arsenikken ned i sig, eller hvad det nu er, man får fat i. Det må være ganske rimeligt, at man lige giver sig tid til at finde den rigtige medicin, og det er ikke den rigtige medicin, der er tale om her. Vi kunne producere den rigtige medicin, hvis vi tog udgangspunktet i helhedsplanen fra december, men vi kan det ikke med dette her.

Det må være den overvejelse, vi skal tage, når vi nu tvinges af dette folketingsflertal til, på et tidspunkt, hvor der ikke har været den fornødne tid til at gennemarbejde det, at skulle tage stilling vedrørende denne helt centrale del af lovgivningen.

Men der er jo 6 andre lovforslag i buketten, og vedrørende de to pensionslove ligger fremskridtspartiet helt på linje med de synspunkter, de to foregående ordførere har anført; særlig synes jeg, at hr. Jacob Sørensens indlæg fortrinligt dækkede det, fremskridtspartiet står for i denne situation. Derudover er det således, at vi vedrørende den tekniske omlægning af pristallet, bevarer, helst havde undgået, at man nu laver denne ekstra forvirring, der vil komme til at hvile som en plage over dette ting i det næste halve eller hele år derved, at vi skal til at revidere alverdens love rundt omkring, fordi man nu vil lave dette om bare for at

[Glistrup.]

forandre. For det er det, der er sandheden, der er jo ingen saglig grund til at lave om på det. Men nu skal vi jo engang have det samme værktøj at arbejde med, og derfor vil fremskridtspartiet også støtte det forslag.

Hvad angår de tre tilbageværende love, takker jeg for hr. Jens Peter Jensens smukke bemærkninger om det, som vi fik sat ind i rentemarginalloven om, at den kan ophæves. Også vi håber, at der vil sidde en så fornuftig handelsminister her om et par måneder, at han vil benytte lejligheden til at bruge bemyndigelsen til at ophæve den. Uden nogen som helst brod mod den nuværende handelsminister er jeg bange for, at han ikke rigtig får lov: handelsministre i socialdemokratiske lederregeringer har jo undertiden lidt svært ved at få ret til at udnytte den slags beføjelser, og jeg tror ikke helt, den nuværende kan gå i forgængerens brede og fine fodspor til at gennemtrumfe ophævelsen. Men lad os nu se; jeg deler hr. Jens Peter Jensens forhåbning.

Derimod er jeg ikke enig med hr. Jens Peter Jensen i hans samlede vurdering af, hvad der er kommet ud af behandlingen i erhvervsudvalget. Det er min opfattelse, at det er ulykkeligt for dansk erhvervsliv, som i øjeblikket er plaget af den manglende købelyst, den manglende købeevne hos publikum, at man nu ydeligere skal rende rundt med de byrder, der her er tale om. Det eneste positive, man formentlig kan sige om disse love, er, at de ikke vil blive overholdt, og at det i de fleste tilfælde ikke vil blive kontrolleret, at man overtræder dem. Men det er en sørgelig måde at skulle anbefale en ny lovgivning på, for det ville jo være aldeles katastrofalt for dette land, om man virkelig skulle forvente, at de tre love i nogenlunde betydeligt omfang blev overholdt, men det kan simpelt hen teknisk ikke lade sig gøre i meget, meget vidt omfang, for lovene er som alt andet, der er lavet i denne weekend, simpelt hen teknisk et så dårligt stykke arbejde, at det selv for de mest loyldige, der stræber efter at klare disse problemer, ikke vil være muligt at overholde dem. Derfor vil vi stemme imod de tre erhvervslovsforslag, men som sagt; det er lovsforslag nr. 122, der er det helt væsentlige.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Det radikale venstres holdning til ændringsforslagene og vores indstilling vedrørende behandlingen af lovforslagene som helhed fremgår jo af de fyldige betænkninger, der er afgivet. Jeg skal derfor kun optage tingets tid med en ganske kort understregning af et par principielle synspunkter vedrørende ændringsforslagene.

Det kan jo ikke undre, at dyrtidsproblematikken kom til at optage udvalgsarbejdet, for vi ved jo, at ændringerne i dyrtidsreguleringen vel nok var den væsentligste enkelthed i den skitse, som har dannet grundlaget for lovforslag nr. 122 vedrørende de kollektive overenskomster. Vi måtte alle have den fornemmelse, at det, der nu skulle tilstræbes, var, at alle fik en ensartet dyrtidsregulering på 60 øre pr. time, og det viste sig jo under udvalgsarbejdet, at der var et område, hvor dette ikke slog til, nemlig dér, hvor dyrtiden blev indregnet i akkordsatserne.

Det er der stillet et ændringsforslag om, og jeg fremhæver dette som et udtryk for for det første, at man her kan se, der har været arbejdet grundigt i udvalgene, for det andet, og nok så meget, for det principielle, at man står ved den angivne målsætning, at man skulle nå frem til ensartede dyrtidsportioner.

Det andet, jeg vil fremhæve, er i loven vedrørende de sociale pensioner, hvor der er et ændringsforslag, som går ud på, at man ikke kun skal fordele de 190 mill. kr. til pensionstillæggene, men skal give dem til alle pensionister, det vil sige til grundbeløb og til alle former for tillæg. Jeg mener også, dette er principielt rigtigt og principielt vigtigt at få slået fast, når et tilgodehavende skal fordeles.

Endelig er der i avanceloven ikke et ændringsforslag, men et par bemærkninger i betænkningen, jeg kunne have lyst til at fremhæve, fordi det også for mig indeholder noget meget principielt, og det er tredje afsnit på side 2 i betænkningen vedrørende de tre erhvervslove nr. 124, 125 og 128, hvor der står:

„Monopoltilsynet anerkender, at en håndværksmester og dennes ægtefælles produktive arbejdsindsats og en handlendes og dennes ægtefælles arbejde som sælger (kom-

[Hilmar Baunsgaard.]

mis) betragtes som omkostninger på samme måde som ved anvendelsen af fremmed arbejdskraft.“

Det er en meget væsentlig understregning, for hele forslaget bygger jo på, at en forøgelse af lønudgifterne til fremmed medhjælp kan indregnes som en begrundelse for en hævelse af prisen og bruttoavancen, medens man ikke havde en sikkerhed for, at dér, hvor indehaveren selv gik med i arbejdet, kunne han også selv regne med at få den samme stigning. Hvis en mester og en svend går ud og arbejder sammen på et stykke arbejde, vil alle formentlig gå ud fra, at de alt andet lige også har krav på at få det samme tillæg i lønnen. Det er det, der nu er præciseret; jeg tror, det er noget meget, meget væsentligt.

Endelig som et lille eksempel, der kun skal tjene til understregning af, at der har været arbejdet grundigt i udvalgene, det næstsidste punktum på samme side, side 2, vedrørende henvendelsen fra benzinformidlerne. Her er der et klart eksempel på, at en sagligt begrundet henvendelse til udvalget også kan bære frugt, og jeg synes, der er grund til at anerkende både udvalgets og ministerens klargøring af situationen.

Så har jeg til sidst kun det principielle at sige, at vi i det radikale venstre modsat dem, der har givet udtryk for, at der ikke er noget, der haster, har den opfattelse, at denne lovgivning haster. Den haster af én, men også en altafgørende grund, nemlig den, at den usikkerhed, som har været medvirkende til at gøre den økonomiske krise større, end den nødvendigvis måtte være blevet, må bringes til ophør. Det gælder også den resterende usikkerhed om muligheden for en storkonflikt. Om ikke af andre så af denne grund er det tilstrækkeligt angivet, at det haster med denne lovgivning, og derfor hilser vi med tilfredshed, at der er kommet en andenbehandling i dag.

Ninn-Hansen (KF):

Der er ganske naturligt af de foregående ordførere gjort nogle bemærkninger om forsvarelsen af den lovgivning, vi gennemfører. Det er jo naturligt, når der har været arbejdet næsten i ét stræk i 3 døgn, dag og nat, at man stiller spørgsmålet: er sådan noget rigtigt? For det er jo en lovgivning af

meget, meget betydelig rækkevidde, der omfatter næsten ethvert hjem her i samfundet direkte eller indirekte. Derfor er det jo ikke ligegyldigt, hvordan vi søger at varetage deres problemer i en sådan situation, og derfor er det også forståeligt, at nogle kan sige: ja men man må give sig tiden til det.

Dertil vil jeg sige, at det mener jeg også vi har gjort. Med den behandlingsform, man fandt frem til, hvor man gjorde arbejdet i hvert af de udvalg, der sagligt naturligt skulle løse spørgsmålene, synes jeg, det lykkedes både at få den besked, vi skulle have udefra — jeg tænker på de mange deputationer, der kom med særdeles interessante oplysninger — og det lovstof og de oplysninger fra administrationen, vi skulle igennem. Jeg mener, at det i det væsentlige blev gennemarbejdede forslag, vi kan lade gå til anden behandling her i dag.

Hr. Glistrup har jo en lidt anden opfattelse af den måde, der blev arbejdet på, af, om man tog forsvarlige og rigtige hensyn til deputationer, hvad jeg altså mener vi gjorde, og om vi selv var i stand til at udføre arbejdet. Nu kan det jo være, at denne forskel i vores opfattelse skyldes, at vi arbejdede på en lidt forskellig måde. Jeg mente ligesom de fleste andre, at det var rigtigere at koncentrere arbejdet i et enkelt udvalg, mens hr. Glistrup mente, det var rigtigere at være i alle 4 udvalg, om ikke på samme tid så dog være i dem alle 4. Jeg skal ikke tage stilling til, om det ene eller det andet er det bedste. Der er jo nogle, der siger, de også får udbytte af at gå til receptioner, dog vistnok sjældent et udbytte af åndelig art, men man kan jo altså se forskelligt på, om man skal gøre det på den ene eller den anden måde. Jeg synes i hvert fald ikke, det er påvist igennem det, der er sagt hidtil, at der har været nogen berettigede indvendinger imod arbejdsformen.

Det, man kan sige, er, at denne sag er kommet til at savne den dramatik — nogle vil sige spænding — som ellers har omgivet Christiansborg i så lang tid, og det tror jeg er en vældig fordel. Jeg tror, vi er langt mere i overensstemmelse med befolkningen, hvis vi opdager, at arbejdet skal gøres sagligt og rigtigt omkring de løsninger, der skal skabes, og ikke spredes over en hel masse ting, som ingen forstår noget af, og som i og for sig

[Ninn-Hansen.]

ikke rigtig har at gøre med det, vi er sat herind for.

Resultatet blev som vi ønskede. Et konservativt parti vil altid have den opgave, når situationerne opstår, at virke for roen og ordenen i samfundet. Her var udsigt til en storkonflikt, det er vor opgave som konservativt parti at forhindre, at en sådan situation kan bidrage til omvæltninger og ubehageligheder i samfundet, det er vores opgave at sikre en løsning, og det er nu et bredt folketing, der foretager det nødvendige gennem ophøjelsen af mæglingskitsen til lov.

Vi har haft betænkeligheder ved dele af denne lovgivning, har det også fortsat på enkelte områder, når vi ser på lovforslaget om kollektive overenskomster, og har det i allerhøjeste grad med hensyn til andre af de lovforslag, vi behandler her, hvad jeg skal komme nærmere ind på.

Vi har ikke været blandt de førende, når man sagde, vi skulle ophæve den procentvise dyrtidsregulering. Vi er tværtimod særdeles skeptiske over for, om det er rigtigt at fjerne sig fra den dyrtidsregulering, der igennem mange år har sikret tjenstemænd og funktionærer imod en uheldig lønudjævning. Det er et stort flertal — det fremgår jo af betænkningen — der vil sige farvel til den automatiske procentvise dyrtidsregulering. Der kan samles et flertal om en taktregulering i stedet for, og det er da også muligt, at denne taktregulering kan give tjenstemænd og funktionærer det, de mister ved ophævelsen af det system, de hidtil har arbejdet under og efter. Det er muligt, men der er ingen sikkerhed for det.

Vi er også betænkelige ved den afskaffelse, der sker for pensionisternes vedkommende. Det er jo mennesker, der igennem en lang tid, et langt livs arbejde og med kendskab til de vilkår, de påregnede at få, har indrettet sig efter det, har udgifter til eget hus og nu ser, at de ikke har de muligheder for at betale, som de tidligere havde.

Det er altså på linje med, hvad de afgørende tjenstemands- og funktionærorganisationer har sagt, at vi har advaret imod at afskaffe deres dyrtidsordning. Vi mener, at når man til gengæld indfører en taktregulering, skal der også være sikkerhed for, at man får den. Det har vi arbejdet for. Finansministeren har efterkommet det, når det drejer sig om de offentligt ansatte, gennem ændringsforslag. De offentligt ansatte har nu sikkerhed for, at de får en taktregulering. Men de øvrige grupper har den ikke efter den udformning, forslaget har fået.

Vi har stillet et ændringsforslag for at give dem, der virker i det private erhvervslev, lige så gode muligheder for taktregulering som dem, der virker i det offentlige. Der er vel ikke udsigt til, at vi får dette ændringsforslag vedtaget, men jeg gør opmærksom på, at vi under forhandlingen mellem anden og tredje behandling vil søge at opnå tilslutning til, at den formulering, der så bliver gældende i finansministerens udformning, får en tilføjelse om, at de privatansatte funktionærer får ret til en taktregulering, og at dette fastlægges i loven. Vi håber at møde forståelse for dette synspunkt hos finansministeren og hos øvrige partier og medlemmer her i det høje ting.

Der har været ført mange og efter min mening uberettigede kampagner imod offentligt ansatte. Der bør ikke lovgives på baggrund af en stemning. De, der hører til de øverste grupper med de mest ansvarsfulde stillinger, har måttet afgive mest ved dette lovforslag, og derfor er der heller ingen mening i, at de skal være undergivet en særlig tvangsopsparing, der er indført i en helt anden situation. Vi har derfor stillet forslag om, at denne opsparingsordning afskaffes, således at de får deres lønandele fuldt udbetalt.

Den lovgivning, der er de allerbedste muligheder for at få vedtaget her i tinget, forhindrer ikke betydelige omkostningsstigninger i det danske samfund: lovgivningen om de kollektive overenskomster. Stigningen

[Ninn-Hansen.]

var måske blevet større uden denne lovgivning, men vi ved, at der kommer en stigning som følge af ophøjelsen af forligsmandsskitten til lov. Vi ved, at de øgede omkostninger kan medføre øget arbejdsløshed og nye virksomhedslukninger. Der er altså overhovedet ingen begrundelse for at påtvinge erhvervslivet nye hæmmende restriktioner, som kan hindre de investeringer, der netop nu er brug for.

Jeg er da tuldt ud klar over, at der i erhvervsudvalget er opnået forbedringer af de oprindelige lovforslag. Vi arbejdede for det i det konservative folkeparti — selvfølgelig gør vi det, når et lovforslag lægges frem. Men det, der er det forkerte, er, at man i denne situation fremlægger forslag af denne karakter. Der er intet formål med at gå på straffeekspedition over for erhvervslivet, blot fordi man skal gribe ind over for en konfliktmulighed. Folketinget bør ikke mishandle erhvervslivet gennem indgreb, der ikke er saglig begrundelse for. Vi indstiller derfor til forkastelse lovforslagene om avancetop, udbyttebegrænsning og rentemarginalen, medens vi kan indstille til vedtagelse de øvrige forslag, der foreligger.

Ved førstebehandlingen fremhævede jeg, at der ikke i den lovgivning, der nu gennemføres, kan ligge noget som helst om, at vi ikke på et senere tidspunkt kan gribe ind over for en uheldig økonomisk udvikling med omkostninger, der truer beskæftigelse og produktion. Hr. Glistrup har jo ret i, at noget af det — eller om man vil, meget af det — der er sket i samfundet, også har sin baggrund i uheldige vedtagelser i dette ting, i at man har kørt videre for langt med nogle omkostninger, vi ikke kan holde til. Jeg tror, der bliver brug for de kræfter, der kan findes i dette ting, til at gribe ind over for fortsatte omkostningsstigninger.

Vi har sammen med andre partier understreget dette i udvalgsbetænkningen, og i de kommende måneder bliver det nødvendigt over for de voksende offentlige udgifter at gribe ind, at sikre et forsvarligt omkostningsniveau og at sikre en økonomi, der måske kun bedst kan sikres, hvis vi om nogen tid igen kommer til at interessere os for de love, vi gennemfører i dag.

Henning Philipsen (SF):

Dette forårs lovindgreb i de faglige overenskomstforhandlinger gør det meget svært at bevare myten om den frie forhandlings- og aktionsret og jeg synes, det understreges ganske klart af hr. Ninn-Hansens tale: arbejdsmarkedet kan nok få lov til at forhandle, endnu da, men aktionsretten, retten til i givne situationer at etablere lovlige konflikter, at slås for de bedst mulige overenskomster, er totalt elimineret med dette lovindgreb. Jeg synes, jeg vil understrege, at socialistisk folkepartis holdning er og hele tiden har været klar; vi sagde det forud for valget, man vidste, hvor man havde os, at et lovindgreb i overenskomstsituationen kan kun ske på betingelse af, at lønmodtagerne gennem en afstemning i deres faglige organisationer og i overensstemmelse med disse organisationers sædvanlige procedure for godkendelse af faglige overenskomster godkender lovindgrebet.

Så sagde hr. Kjeld Olesen i sin tale, at han havde fornemmelsen af — sådan tror jeg, hr. Kjeld Olesen sagde — at socialistisk folkeparti i vore ændringsforslag byder over. Vel, må det være tilladt at spørge hr. Kjeld Olesen, om den omstændighed, at vi foreslår, at mindstelønnen skal være 25 kr. pr. præsteret arbejdstime, som er nøjagtigt det krav, LO har fremsat i forbindelse med overenskomstfornyelsen, er overbud? Er det overbud, når vi foreslår, at årsindtægter til omkring 65.000 kr. om året får fuld dyrtidsdækning, nemlig ved vort forslag om 80 øre? Og er det at byde over, når vi foreslår en rimelig forhøjelse af dyrtidsreguleringen for de unge under 18 år? Er det at overbyde, når vi foreslår, at dette lovindgreb kun kan ske, såfremt de, det vedrører, nemlig først og fremmest lønmodtagerne, også får en ret til at afgøre, om de vil affinde sig med et sådant lovindgreb i deres lovlige rettigheder til at etablere lovlige konflikter?

Så forekommer det mig, at hr. Kjeld Olesen ligesom vender tingene på hovedet, når han siger, at socialistisk folkeparti principielt går ind for indgreb. Det må måske være tilladt at erindre såvel hr. Kjeld Olesen som resten af socialdemokratiet om, at det er altså socialdemokratiet og den socialdemokratiske regering, der har foreslået indgrebet i overenskomstsituationen. Det er

[Henning Philipson.]

ikke socialistisk folkeparti, det er regeringen, og det er socialdemokratiet, og det er ikke mindst hr. Kjeld Olesen. Derfor forekommer det mig, at det er at vende tingene på hovedet.

Endvidere siger hr. Kjeld Olesen, at vort forslag om afstemningerne er ejendommeligt. Ja men er det da urimeligt, at vi forlanger, at de, hvem overenskomsten vedrører, også kommer til at udtale sig herom gennem en afstemning? Hvordan skal det lade sig gøre, siger hr. Kjeld Olesen. Hr. Kjeld Olesen ved lige så godt som jeg, al den stund han er medlem af LOs forretningsudvalg, at kontakten aldeles ikke ville være svær at finde, henholdsvis at se.

Men nu ligger der altså et indgreb, et indgreb, som vi ikke har foreslået, men som den socialdemokratiske regering og socialdemokratiet har foreslået, og så anser vi det for vor opgave stadig væk at forsvare og slå for lønmodtagernes rettigheder til at få en andel i den øvrige udvikling i dette samfund gennem den måde, hvorpå de prøver på at få afsluttet deres overenskomster.

Det er derfor vor selvfølgeligelige ret at forsøge på gennem ændringsforslag at forbedre det forslag, regeringen har fremsat, og som jo er identisk med det, Arbejdsgiverforeningen har foreslået, foruden at det efter min opfattelse er mere et knæfald for partiet venstre, end det var nødvendigt for socialdemokratiet at gøre, ikke mindst under de udvalgsforhandlinger der har fundet sted i de foregående nætter og dage. Vore forslag til ændringer i indgrebet modsvarer efter vor opfattelse LOs krav, og jeg synes, man burde have taget dem ad notam. Hr. Ninn-Hansen sagde — sådan forstod jeg det: det resultat, vi er kommet til nu, er, som vi ønskede. Det forekommer mig rigtigt også at spørge socialdemokratiet og i særdeleshed statsministeren: hvordan vurderer statsministeren et lovindgreb over for lønmodtagerne, hvorom den konservative ordfører står og siger her: det gik, som vi ønskede, samtidig med at han ledsager det med nogle bemærkninger om, at årsagen til, at han pristede indgrebet og fandt, at det gik, som man ønskede det, var den at det konservative folkeparti ønskede opretholdt lov og orden i dette land? Hvornår har fagbevægelsen på noget tidspunkt truet med ikke at ville

overholde dette lands lov og orden? Så vidt mig bekendt på intet tidspunkt. Men det kunne være fristende at erindre såvel hr. Ninn-Hansen som andre, der deltog i udvalgsarbejdet i arbejdsmarkedsudvalget, om, hvordan tillidsmændene, ansvarlige tillidsmænd fra dette land, som altid har været lovlydige borgere i dette land, gjorde opmærksom på, at situationen meget vel kunne blive den, at lovlydige borgere, som fagbevægelsens medlemmer altid er, af lovgivningsmagten tvinges til at tage sig selv til rette. Hvis der derfor sker brud på det, hr. Ninn-Hansen kalder lov og orden, så er det hr. Ninn-Hansen og andre, der foretager dette indgreb, der har ansvaret for, at lov og orden ikke opretholdes.

Jeg synes også, det var værd at bemærke, hvad tillidsmændene gav udtryk for, og hvad jeg synes er rigtigt, at det er en uværdig situation af lovgivningsmagten at bringe lovlydige lønmodtagere i, og ansvaret herfor er Dansk Arbejdsgiverforenings, som klart har spekuleret i et indgreb, og de partier, som i folketinget gennemfører indgrebet.

De kommende 2 år skal nok vise, at alle andre end lønmodtagerne skal vide at tage sig betalt, og intet hindrer dem deri — intet hindrer dem deri. Ikke så meget som antydningen af at ville gribe ind over for jordspekulation, nulmillionærer og andre med arbejdsfrie indkomster, sammenholdt med hr. Ninn-Hansens tale om afvisningen af bare beskedne indgreb i avancer, udbytter og andre arbejdsfrie indkomster. For det er jo sådan, at når der skal tales herom, så så vi situationen i hr. Ninn-Hansens tale, og jeg synes, at socialdemokratiet skulle have lagt mærke til det; det var det gustne overlæg, der blev præsteret, så var man ikke klar og parat til handling.

Derimod, som jeg sagde ved første behandling når det drejer sig om indgreb over for arbejdere og andre lønmodtagere, så er beskeden klar: hvis I ikke makker ret, så knægter vi jer. Indgrebene er efter vor opfattelse et overgreb. Og jeg spørger samtidig: er der nogen, som stadig væk vil påstå, at klassekampens tid i Danmark er forbi?

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Jeg har blot bedt om denne korte be-

[Ninn-Hansen.]

mærkning, fordi hr. Henning Philipsen ganske givet ved en fejltagelse har citeret mig forkert. Jeg gør opmærksom på, at jeg brugte udtrykket ro og orden.

Ømann (SF):

Det er jo en ejendommelig stemning, der hersker over denne debat. Her ser man et møt og selvtilfreds venstre stå op og i og for sig ikke have noget imod alt dette her. Her ser man de konservative hævde, at det gik da nok, som det skulle, og jeg er da lige ved at tro, at de radikale også synes, at det her er en meget stor lykke. Det synes jeg giver anledning til nogen omtanke med hensyn til socialdemokratiets kurs.

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til de tre erhvervslovsforslag, som så at sige skal være figenbladet for de indgreb, som er sket, og som er højst ubehagelige. Det figenblad er ikke meget værd. Vi var indstillet på efter en vurdering af disse tre lovforslag om avancementstop, om udbyttebegrænsning og om indsnævring af rentemarginalen at stemme for dem, fordi de vel har en vis psykologisk betydning, som også giver sig udslag i en vis reel begrænsning af indkomstkraevne på disse områder. På den anden side måtte vi være betænkelige ved dem, fordi de kan give befolkningen et falsk indtryk af, at de får noget til gengæld for det, som de skal opgive med hensyn til arbejdsmarkedslovgivningen.

Avanceloven. Ja, jeg er skeptisk over for den, fordi mange af de små erhvervsdrivende, småhåndværkere og småhandlende, sandelig har andet at gøre for øjeblikket end at finde ud af, hvordan de lægger ekstra procenter på deres avancer. De har nok at gøre med at finde ud af, hvordan de overhovedet holder skindet på næsen i denne situation med nedadgående omsætning og med hård konkurrence.

Udbyttebegrænsningsloven. Ja, folk, der har været herinde i flere år, ved, at den slags ting er ikke noget, der har særlig stor værdi, fordi man altid er i stand til at omgå en udbyttebegrænsningslov. Man sparer op. Det, som man ikke betaler i udbytte det ene år, godskriver man til desto større udbetaling senere hen, og det kan nok betyde lidt

for likviditeten for dem, det går ud over. Nogen større realøkonomisk betydning for landets økonomi som helhed har det ikke.

Vi var meget spændt på det forslag, der lå om indsnævring af rentemarginalen. Det er jo en gammel socialdemokratisk kongstanke, at der her er noget at gøre. Det er en meget, meget lille og forsigtig indsnævring, der her er sket. Man ved jo godt, at der er nogle banker, der kører med en meget, meget stor rentemarginal, men det kan de få lov til stadig væk at gøre. Hvis de bare har holdt den samme marginal de sidste 3 år, skal der ikke ske nogen indsnævring for dem. Vi ved også, at der er banker, som driver en mere dristig forretning, og som derfor er nødt til at kræve en risikopræmie for de forretninger, de gør til gavn for samfundet. De har naturligvis en noget større rentemarginal. Det er altså dem, man straffer med denne lovgivning. Det er dem, der skal indsnævres, mens de, der kører på det jævne og tjener deres fede penge på afbetalingskreditter, ikke skal indsnævres særligt. Det er et godt initiativ, men det er meget lidt, man gør ved det.

Alt i alt må man sige, at disse lovforslag kan vi ikke have nogen særlig stor forkærlighed for, men en masse betænkeligheder. Når der så sker det under udvalgsbehandlingen, at disse lovforslag alvorligt forringes, fordi man forærer store, store stykker væk af effektiviteten i disse forslag, så må man alligevel sige, at så er det rigtigst ikke at røre ved dem, men overlade dem til regeringen som et figenblad for de i øvrigt uacceptable indgreb, og derfor må vores hovedindstilling til disse tre lovforslag være efter udvalgsbehandlingen, at vi ikke kan medvirke.

Det, der er sket, er egentlig meget interessant, og det er det, som jeg synes er interessant for bedømmelsen af det videre politiske forløb i denne samling. Der er sket det, at der var sikret et flertal for disse tre erhvervslovsforslag. Det vidste regeringen. Så pludselig sker der det, at der kommer et helt kapitel ind i avanceloven, som er hentet fra venstres helhedsløsning, fremlagt i december 1974, et kapitel, som giver handelsministeren bemyndigelse til at tage hele brancher, hele prisområder ud af loven og dispensere en bloc, en gros. Det er naturligvis en alvorlig forringelse, som vi ikke kan sidde

[Ømann.]

overhørig, og som ikke kan undgå at ændre vores stilling til lovgivningen.

Det er derfor, vi har set et møt og tilfreds venstre her i dag og nogenlunde tilfredshed fra konservativ side, og det er det, jeg mener betyder noget for vor bedømmelse af den politiske situation her. For hvad er der sket? Uden at der var nogen som helst politisk nødvendighed for det, har socialdemokratiet solgt ud først og fremmest til venstre, men også til andre borgerlige partier. Det er interessant at konstatere, at de fleste af de ændringsforslag, som vi om lidt skal stemme om, står hr. Glistrup som medforlagsstiller af.

Det kan ikke undskyldes med, at det af hensyn til gennemførelse af arbejdsmarkedslovgivningen var nødvendigt at stoppe disse godbidder ned i gabet på venstre. Med hensyn til denne lovgivning ville enhver fornuftig politisk tænkende her i tinget sige: ja men her kan man da bare sige til venstre: o. k., hvis I virkelig efter samrådet med Arbejdsgiverforeningen mener, at I vil overtage denne overenskomstsituation, så værsgo. Jeg er fuldstændig sikker på, at venstre ville have sagt nej tak.

Jeg ved det med stor sikkerhed. Det er jo ikke noget referat fra udvalgsforhandlinger dette her, det er et referat af, hvad der er foregået i folketinget forud for disse udvalgsforhandlinger. Det drejer sig om meget nære forhandlinger mellem Arbejdsgiverforeningen og venstre, som ikke fandt sted i noget udvalgsværelse, heldigvis da, men i højre sidekabinnet.

Jeg er overbevist om, at regeringen er bekendt med de forhandlinger, der foregik. Jeg er overbevist om, at regeringen vidste, hvilken indflydelse Arbejdsgiverforeningen havde på venstres ændringsforslag med hensyn til arbejdsmarkedslovgivningen.

Der var ingen nødvendighed for at give køb med hensyn til de tre erhvervslovforslag, der var sikret et flertal. Når der ingen behov har været for indrømmelser, hvad er så forklaringen på det, der er foregået? Der er den forklaring, at socialdemokratiet nu klart og tydeligt har orienteret sig til højre her i salen, uden at der egentlig var noget behov derfor i denne situation. Det synes jeg nok har en vis politisk, storpolitisk, betydning.

Vi vil meget nøje følge udviklingen i den kommende tid. Jeg synes bare, at i en situation, hvor socialdemokratiet har påtaget sig en opgave, som er ubehagelig over for arbejdsmarkedet, og som de andre havde kastet fra sig, havde det anstået sig bedre for regeringspartiet, om man havde sagt: nu tackler vi denne opgave alene, og det skal ikke ske med bistand fra et venstre, som har en slagskygge fra hr. Glistrup hvilende hårdt hen over sig, at man ikke deltog i denne situation i den højredrejning, som er foregået her i landet, men derimod stoppede op og sagde: her er der et parti, som siger stop, her er der et parti, som gavner arbejdernes interesser.

Jeg skal til slut oplyse, at der er sket en fejl i betænkningen. Det drejer sig om, hvorvidt vi kan stemme for, at handelsministeren opgiver begrænsningen af udstedelse af friaktier. Det kan vi naturligvis ikke. Det er jo også en af de poster, som socialdemokraterne har handlet med i denne situation. Jeg skal ikke gå nærmere ind på friaktiebegrebet, jeg siger ikke, at det er den store ondskab, men jeg siger bare, at i denne situation er der så store fordele for erhvervslivet og ulemper for befolkningen i øvrigt knyttet til friaktieudstedelsen, at det vil være på sin plads at stoppe det. Det synes regeringen åbenbart ikke.

Naturligvis vil vi stemme mod de ændringsforslag, som er stillet til disse tre lovforslag mange gange af regeringen og mange gange af de borgerlige partier her i salen. Som sagt kan vi ikke medvirke til disse lovforslags gennemførelse.

Jens Møller (KrF):

Det er med forbavelse, jeg har hørt SF's ordførere her i dag. I formiddags tog de parti for husejere og boligspekulanter imod de ensomme og gamle, hvis højeste ønske er at have en lille hund eller kat hos sig, og i eftermiddag har de taget parti for storbankerne ved at nægte at være med til at begrænse deres muligheder for at udpine almindelige mennesker, der på grund af arbejdsløshed eller andre ulykker har været nødt til at optage lån.

Men bortset fra det er denne dag for mig at se en god dag for dansk folkestyre. Trods vanskeligheder og angreb fra ydergrupperne i dansk politik er det lykkedes at skabe et

[Jens Møller.]

samarbejde hen over midten, et samarbejde, der især samler sig om partierne socialdemokratiet, venstre, radikale og kristeligt folkeparti. Vi håber meget, at det må lykkes også fremover at få dette samarbejde til at fungere, fordi vi tror, det vil være til gavn for vort land.

Det resultat, der ligger på folketingets bord i dag, skærer på mange måder igennem mangt og meget. Mange mennesker vil uden tvivl føle sig ramt, men så må man prøve at se på helheden og se, hvordan den afvejer til forskellig tid. Det er jo fremtiden, det gælder nu, det danske samfunds fremtid, og derfor må vi alle være med til at ofre noget, og vi, de højstlønnede, mest.

Vore ønsker om ændringer i de oprindelige lovforslag er i det store og hele blevet tilgodeset. Ved min tale ved første behandling nævnte jeg tre ting: at sikringen af taktreguleringen for embedsmændene blev lovfæstet. Det er sket. Afskaffelse af tvangsopsparingen af dyrtidsportionerne. Denne tvangsopsparing er afskaffet. Et ændret beregningsgrundlag for tantiemer for at undgå urimeligheder, og det er også sket.

Under arbejdet er vi stødt på andre vanskeligheder. Der var spørgsmålet om forhøjelsen af de sociale pensioner, hvor man først havde tænkt sig, at det kun skulle ske på den måde, at det var tillæggene, der blev forhøjet. Det mener vi var forkert. Det er sådan i dag allerede, at de mennesker, der igennem deres liv har sparet lidt sammen, mange gange er dårligere stillet end dem, der har brugt det hele og derved får alle disse tillæg foruden en række andre goder. Det ville være forkert at gøre dette mere skævt. Derfor er vi glad for, at det er blevet hele pensionen, både grundbeløbet og tillæggene, der får dette tillæg.

Så var der spørgsmålet om dyrtidstillæg på akkorder. Det er jo det, der har givet de store vanskeligheder i forhandlingerne. Vi i kristeligt folkeparti var meget længe om, kan vi sige, at tage stilling til, hvor vi ville gå hen med dem. Det hang sammen med, at vi følte, at vi stod et sted midt imellem socialdemokraterne og venstre og derfor ikke så godt kunne vælge side. Da det nu er sluttet med et kompromis mellem disse to partier, der ligger nogenlunde midt imellem, kan vi ikke sige andet, end at vi er godt tilfreds.

Det ligger så nær vores idé om en løsning, som det næsten kan tænkes.

Der er sådan set kun ét punkt, som vi er noget betænkelige ved endnu. Det er spørgsmålet om avancebegrænsningen. Det har været diskuteret meget, om det skulle være de absolutte tal eller det skulle være procentsatsen, der skulle være begrænset. For de mindre erhvervsdrivende ville det have været bedre, om det kunne have været procentsatsen, men vi må i sandhedens interesse erkende, at hvis det var blevet procentsatsen, der ikke måtte ændres, så ville hele loven faktisk ikke have været noget som helst værd, så ville vi være løbet ind i nøjagtig de samme problemer, som vi så tit har bekæmpet inden for dyrtidsreguleringen, nemlig at udefra kommende prisstigninger ville have øget avancen. Altså når vi blev fattigere, blev der større avance.

I øvrigt vil jeg her henvide til betænkningens side 2, som hr. Hilmar Baunsgaard allerede har citeret, derfor skal jeg undlade at gøre det, selv om jeg har skrevet det op her på mit papir. Men det gør jo det, at netop de mindste erhvervsdrivende de steder, hvor manden eller eventuelt både manden og konen arbejder med i bedriften som håndværkere eller som ekspeditenter i butikker osv., får mulighed for for dette arbejde at få den samme dyrtidsregulering, som andre, der arbejder under LO og andre organisationer, får. Det vil naturligvis især være til fordel for de helt små erhvervsdrivende, men mon ikke også det er dem, der først og fremmest trænger til denne hjælp? Vi havde gerne set dette område gjort bedre, men det har ikke været muligt.

Alt i alt må vi så sige, at vi har god grund til at være tilfreds. Vi har undgået den truende storkonflikt, der ville have været en katastrofe for Danmark i den nuværende situation. Vi får nu i løbet af dagen i dag efter alt at dømme gjort en ende på den usikkerhed, der har plaget vort erhvervsliv gennem det sidste halve års tid, og endelig er det demonstreret, at det nu er lykkedes for de positive kræfter i dette ting at få folkestyret til at fungere.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg har noteret mig under denne debat, at der har været mange venlige bemærkninger til regeringen, megen taksigelse. Det er

[Knud Jespersen.]

længe siden, det høje ting har hørt på så mange taknemlige mennesker. Jeg tænker på ordføreren for venstre, hr. Jens Peter Jensen, bl. a., der sagde, at nok havde venstre ikke fået det hele, men de var godt tilfreds, for regeringen havde været umådelig imødekommende. Jeg tænker også på den konservative ordfører, der var meget glad over det, der var i gang, og denne glæde overgås kun af hr. Jens Møller, som konstaterer, at dette virkelig er en dejlig dag for dansk folkestyre.

Jeg vil håbe, at disse ord vil blive erindret rundt omkring i Danmarks tusinder af hjem. Jeg vil håbe, man vil huske, hvem det var, der takkede, og hvad det var for nogle planer, de partier i grunden havde omkring en indkomstpøolitik, omkring tvangsløsninger, medens vi havde regeringen Hartling, og så prøve at se, hvem det er, der har forandret holdning. Om det er de partier, eller om det i virkeligheden er rigtigt, at socialdemokratiet har været umådelig imødekommende over for disse partiers krav.

Beklageligvis tror jeg, det er det sidste, der er tilfældet. Jeg tror nemlig på mange måder, at netop disse partier, der udgør flertallet for indgrebet, her ser realiseret nogle af deres planer, på samme måde som man gjorde, da man i sin tid havde en mindretalsregering og fra gang til anden tvang socialdemokratiet til at støtte mere eller mindre farlige indgreb.

Den fremgangsmåde, der har været anvendt i forbindelse med dette indgreb, man nu vil foretage, er også ret så enestående. Det startede med, at man forklarede, at da arbejdsgiverne ikke ville give noget, da man havde afvist den skitse, der forelå, var der en truende udsigt til konflikt, og så udmalede man storkonfliktens voldsomme rædsler, men sandheden er jo, at denne konflikt aldeles ikke truede lige omkring hjørnet. Sagen er, at typograferne har fået gang i deres forhandlinger igen. Dét er altså et klart dementi af påstanden om, at hvis folketinget ikke blandede sig, ville man få en storkonflikt. Nej, så ville man have fået reelle forhandlinger, men sandheden er måske den, at der har været en deling i arbejdsopgaven her mellem socialdemokratiet og venstre, hvor venstre har forhandlet med Ar-

bejdsgiverforeningen og socialdemokratiet antagelig har forhandlet med LO. Men det betyder ikke, at man hermed tegner dansk fagbevægelse eller retten til at fratage dansk fagbevægelse mulighederne for at give deres medlemmer medbestemmelse over kollektive overenskomster.

Det er en umulig situation på mange måder. I de sidste døgn har man været vidne til, hvordan arbejdsgangen i dette hus, når der er sådanne problemer, simpelt hen ikke hører vor men en helt anden tid til, hvordan det hele skal spidnes til på den sædvanlige dramatiske måde, og hvis man tror, det er noget, der skaber respekt i det danske folk, så tror jeg, man kommer til at tro om.

Mon ikke man skulle lægge øret til jorden og lytte. Jeg er nemlig af den ganske bestemte opfattelse, at denne specielle Christiansborgdramatik ikke beviser noget som helst om folketingets arbejdsduelighed, snarere det modsatte. Forliget har derimod ikke vakt glæde rundt omkring på landets arbejdspladser. Jeg ved godt, at mange vil glæde sig over, at der kan gå en tid, indtil menneskene derude finder ud af, hvad det drejer sig om, og derfor opfatte denne forøjeblikket værende tavshed som et udtryk for, at de også har accepteret det. Men ét er at være tavs, mens overfaldet foregår, et andet er at søge at forsvare sig, når man mærker virkningerne af dette overfald. Netop på denne baggrund har jeg ingen grund til at gratulere socialdemokratiet med deres resultat og slet ikke, hvis man sammenholder det, der foreligger, som en helhedsplan eller helhedsløsning, for da minder det i virkeligheden uhyggelig meget om partiet venstres helhedsplan.

Jeg synes, at de, der er i tvivl om, hvorvidt socialdemokratisk politik er noget ganske specielt eller noget, der er at ligne med andre partiers, der også vil administrere kapitalismen, i denne sag skal tage de to helhedsplaner stykke for stykke og se, hvor socialdemokratiet i arbejdernes favør ganske markant har ført en anden politik frem. Jeg siger det ikke for at håne, men det ærgerr mig. Jeg siger det også, fordi der er ingen grund til i de diskussioner, man skal have på arbejdspladserne, i det arbejdende folk, at klamre sig til, at vi her står over for

[Knud Jespersen.]

et stykke socialdemokratisk politik. Det tror jeg netop ikke man gør.

Så er der givet udtryk for, at holdbarheden vil være af en sådan art, at de kommende 2 år vil man have arbejdsro. Skal vi nu ikke lade livet afgøre det? Man kan jo også beslutte, at tyngdeloven skal sættes ud af kraft, men jeg er bange for, at uanset flertallets muligheder vil tyngdeloven blive ved med at være der. Man kan nemlig ikke vurdere det, man gør her, hvis ikke man også betragter kapitalismens krise, og netop på den baggrund bliver socialdemokratiets påstand om en planmæssig udvikling osv. til en påstand helt uden grundlag.

Og så endelig et par bemærkninger om lovforslagene. Vi vurderer det sådan, at arbejdsgiverne i fuldt omfang stort set har fået deres vilje, nemlig en politisk løsning, at arbejderne er blevet frataget retten til medbestemmelse om løn og arbejdsvilkår, og at de så selvfølgelig kan bruge den tid, der skulle have været brugt på overenskomstforhandlinger, til nye studiekredse i økonomisk demokrati og denne specielle demokratiform, som man her vælger ved at tvangslovgive for deres arbejdsforhold.

Man kan også se på skitsen, at hvis man ikke kunne få forbedring for arbejderne, er det dog lykkedes ved sammenspil med højrekræfterne i denne sal at få forringelser fremlagt på bordet for tjenestemændene. Den nulstilling af pristalsreguleringen, der kommer til at ramme mange, rammer jo særligt tjenestemændene ved dens specielle beføjelser. Når man efter den ny pristalsordning skal have reguleret for hver 3 pct. stigning, skulle man efter det gamle have efter hver 2 pct., dvs. at efterslæbet bliver større, og dækningen bliver ikke bedre, for de 60 øre dækker kun 65-70 pct. af udgifterne. Opsamlingsperioden bliver altså længere, dækningen bliver ikke bedre, og ad den vej får man et større efterslæb.

Så må man vel også i nogen grad se lidt på de figenblade, camouflagen eller det net, hvorunder man søger at dække sig for at lave disse to overgreb mod arbejderne organisationer. Det er udbyttebegrænsningen, det er begrænsningen i rentemarginalen, og det er spørgsmålet om holdningen til tantiemer m. v. Vi har stillet nogle ændringsfor-

slag til de fremsatte lovforslag. Disse ændringsforslag har kun ét formål: at stramme til, sådan at disse gode begreber også kommer til at modsvare deres indhold.

Principielt er vi af den opfattelse, at folketinget ikke skal blande sig i overenskomstforhandlingerne. På den baggrund har vi ikke stillet ændringsforslag til den fremlagte skitse.

Det, der står tilbage i forhandlingerne, er en række krav fra de lavtlønnede, fra læringen, der ingenting fik, og krav om løsning af sikkerheds- og tillidsmandsproblemer. Alt dette vil folketingets flertal jo også feje af bordet. Ud fra det vil vi naturligvis stemme, men det er ikke af tilbageholdenhedsårsager, at vi ikke har stillet ændringsforslag, det er udelukkende, fordi vi principielt er imod, at dette ting skal blande sig i denne sag.

Indkomstpolitik er nok det, vi vil høre meget om, og mine sidste bemærkninger skal være, at indkomstpolitik er umulig og i bedste fald udemokratisk under kapitalismen. En indkomstpolitik kan ikke føres, så længe man har den private ejendomsret og de store kommandobastioner inden for selve finansverdenen. Der er vel ingen, der vil påstå, at det, man har lagt frem her, har en ændring af systemet indbygget i sig. Derfor har jeg også prøvet at se lidt på, hvad man har sagt tidligere, og jeg fandt en lille interessant artikel i Ny Politik, der er socialdemokratiets tidsskrift, nr. 6, 1970. Heri stod der disse meget klare og manende ord: „Indkomstpolitik må være et led i en større økonomisk helhed, og den må indeholde afgørende ting, der peger frem mod ændringer af det kapitalistiske samfund.“ Artiklens forfatter var Anker Jørgensen, den nuværende statsminister.

Jeg har lyst til at spørge, om det er rigtigt, at man bliver ved med at tage nye standpunkter, og at de nye standpunkter som regel altid bliver ringere.

Jeg skal ikke sige mere i første omgang, bare understrege, at den holdning, vi har til denne skitse, ikke har forandret sig. Skitsen vil ikke forbedre de forhold, det var så nødvendigt at få forbedret for arbejdere og tjenestemænd. Herudfra vil vi handle både under anden og tredje behandling, og i øv-

[Knuud Jespersen.]

rigt vil hr. Jørgen Jensen også yderligere kommentere det.

Jørgen Jensen (DKP):

Når man hører den debat, der er foregået her i huset og uden for huset fra forslagsstillerens side, spørger man uvilkårligt sig selv: er der ingen grænse for hykleri? Man taler for fri forhandlingsret, fri aktionsret, og samtidig griber man på et tidspunkt, hvor alle muligheder ikke er udtømt, hvor arbejderne ikke er blevet hørt, ind i overenskomstsituationen og dikterer løn- og arbejdsvilkår for de næste 2 år. Ja, for at gøre det ekstra godt, så formulerer man på falderebet for at tækkes venstre allerede nu ønsker og krav til den overenskomst, der skal afsluttes i 1977. Det er vel naturligt, at Arbejdsgiverforeningen og kapitalhavernes politiske medhjælpere her i huset har udnyttet arbejdsløsheden til at presse en nulløsning igennem. I det er der ikke noget unaturligt, men LO og socialdemokratiet har deres store ansvar for, at det er lykkedes for dem.

Man har på et tidligt tidspunkt godkendt og arbejdet for en politisk løsning i denne overenskomstsituation. Repræsentantskabsmødet i LO i maj måned vedtog et tilsagn om indkomstpolitiske drøftelser, pegede på den efter LO's opfattelse meget spændte økonomiske situation og lagde også planer frem om en helhedsløsning.

Fra socialdemokratiets side har man siden i tale og skrift ikke villet tage klar afstand fra de kræfter, som arbejdede frem mod en politisk løsning i denne overenskomstsituation.

Om det lovforslag, der nu er lagt frem, er der kun det at sige, at det er dårligt i sit indhold, og principielt er det et overgreb mod arbejderklassen. Den skitse, som foreligger, er et ringe resultat. Det har også været forberedt, at man skulle have dette ringe resultat, og her har LO og socialdemokratiet også et ansvar. LO har nedskåret kravene fra arbejdspladserne til det ukende-

lige. De krav, der var rejst fra arbejdspladser, fra fagforeninger, var ikke urimelige, det var nødvendigt at gennemføre dem, hvis arbejderklassen skulle rette op på den situation, der var opstået i det kapitalistiske Danmark.

Socialdemokratiet har gang på gang talt om nødvendigheden af mådehold og tilbageholdenhed fra arbejdernes side. Det er vel derfor naturligt, at denne skitse er kommet til at se ud, som den er.

Og går vi til det næste skridt frem på vejen mod et indgreb, så er begrundelsen, argumentet, for et indgreb i dag den truende og omfattende konflikt, som stunder til. Men baggrunden for dette var i allerhøjeste grad også skabt af LO med godkendelsen af sammenkædningsreglerne, forhandlingsreglerne, og dermed at de forhandlinger, som naturnødvendigt, hvis de bryder sammen, betyder en storkonflikt, får det omfang, som de har fået.

Havde man lyttet til os, og havde man lyttet til fagforeninger og arbejdspladser, som krævede, at forhandlingerne skulle føres af de enkelte forbund under kontrol af medlemmerne, kunne man have undgået den situation, man har her.

Derfor må det også siges, at når arbejderne føler sig presset ind i en situation, hvor valget står mellem kapitulation for arbejdsgivere eller en arbejdskamp ført på krav, som man er fremmedgjort over for, som ikke opfylder det, som man vil have ført igennem, og samtidig med en ledelse, som står usikker, vaklende, og som taler om, at man ikke kan tage denne kamp med tomme strejkekasser, når man står i den situation, er det ikke noget, der er skabt alene af arbejdsgiverne og kapitalhaverne. Det siger jeg ikke for at frikende dem, men de har en naturlig baggrund for det. Det er lovbestemt, at de skal gøre det, men det er for svagt, at man fra fagbevægelsens, fra socialdemokratiets, side har bragt os i denne situation.

Og så må man sige, at det indgreb, den skitse, der foreligger, løser ikke de mest elementære krav fra arbejderklassen. Mind-

[Jørgen Jensen.]

stelønnen har allerede været nævnt nogle gange. Det har været diskuteret meget i det sidste år, hvor lidt man egentlig kunne leve af, og alle har vel været enige om, at det var helt urimeligt, at man havde de mindstelønninger, som vi har i dag. Men dem ændrer man ikke ved, det vil fortsat det næste år være under 21 kr., man skal arbejde for. Derfor er det rimeligt, at arbejderne krævede, at det skulle rettes op.

Dyrtidsreguleringen bliver forringet med det forslag, der ligger. Alle de sociale krav, der var rejst fra arbejdspladsernes side, bliver ikke gennemført. Arbejdstiden bliver der ikke rørt ved, selv i en situation, hvor vi har arbejdsløshed, og hvor alle erkender, at produktivitetstigningen er så stor, at den nødvendiggør større fritid.

Men hvad er en politisk løsning egentlig? De fleste her i folketinget kan kun få det indtryk, at det alene er et nationaløkonomisk spørgsmål. Det er problemet om, hvorvidt man må gribe ind for at redde landets finanser. Men jeg tror, der er mange folketingsmedlemmer, som er blevet klar over i udvalgene i de sidste par nætter, at det er også meget, meget andet. Det er et spørgsmål både om rettigheder for mennesker og om personlig frihed.

Egentlig var det ret lærerigt, at da man diskuterede ændringer i pensionslovgivningen eller rettere sagt pensionisternes stilling, måtte man være enige om, at for de koncessionerede selskaber kunne man ikke få denne lov til at virke, fordi i henhold til grundloven var der noget, der hed hævdevundne rettigheder. Men har arbejderne ikke nogle hævdevundne rettigheder? Retten til at bestemme over egne løn- og arbejdsvilkår? Det har man tilsyneladende ikke. Og hvem har egentlig ansvaret for den beslutning, folketingets flertal nu vil vedtage? Ja, det burde vel egentlig være de folketingsmedlemmer, som stemmer for dette lovfor-slag. Men hvis man vedtager dette lovfor-slag, så søger man i virkeligheden at tvinge en række tillidsmænd, som på deres medlem-mers vegne har underskrevet overens-komster under den klare forudsætning, at de gjaldt i en begrænset periode, til at være ansvarlige for dette grundlag yderligere et par år.

Og så siger man i § 5 i forslaget, at spørgsmål om overtrædelse og fortolkning af de ved denne lov forlængede faglige overens-komster og aftaler afgøres efter de sædvan-lige regler på det pågældende område. Men disse sædvanlige regler var, selv om mange er utilfredse med dem, aftalt under den klare forudsætning, at medlemmerne havde været medbestemmende om den overens-komst, de havde. Nu fratager man dem den ret, men alligevel siger man, at de har ansvaret for det.

For at konkretisere det kan jeg sige, at for mit eget vedkommende har jeg un-derskrevet et par hundrede overenskomster på medlemmernes vegne. Nu tvinger man altså mig til at lade den underskrift binde disse medlemmer de kommende 2 år på trods af svagheder, der er i disse overens-komster. Har vi nogen sinde i folketinget vedtaget en lov, som pålægger enkeltper-soner et sådant ansvar? Det er det, I gør i fol-ketinget i dag.

Og det er ikke alene økonomiske spørgs-mål, det er spørgsmål om sikkerhed, det er spørgsmål om afskedigelsesforhold, det er et spørgsmål om manglende indflydelse på egen arbejdssituation, det er et spørgsmål, som man er blevet stillet over for i udval-gene om akkordsystemer, om priskuranter. Jeg kunne næsten fristes til at sige, at fjern-synet skulle på, når vi havde udvalgmøder. Der har været studiekredse i dette hus i 20 timer om natten, hvor vi har siddet og prø-vet på at finde ud af, hvad akkordsystemer i virkeligheden var. Ja men er det ikke groft, at mennesker, som ikke har gnist af begreb om det, de skal lovgive om, nu sid-der og bestemmer de vilkår andre menne-sker skal arbejde under? Men det er det, der sker i dag, og det er det, regeringen har an-svar for med de lovforslag, der ligger her.

Socialdemokratiets knæfald for venstre betyder en yderligere undergravning af den frie forhandlingsret. Det nytter ikke så meget, at man fralægger sig ansvaret ved at påstå, at arbejderne gennem en konflikt i 1977 kan frigøre sig for den tilføjelse, som man har foreslået nu på grund af venstres krav. Derfor vil jeg godt trække dette frem. Det indgreb, som foretages i dag, står klart for de fleste arbejdere. Men er man egentlig klar over, hvad det var, der skete i natteti-

[Jørgen Jensen.]

merne, hvor man ikke kunne blive enige om den procentvise indregning i akkorderne? Da gik man med til, at parterne i de næste 2 år skulle forhandle sig frem til en løsning, som kunne afskaffe dette, og der står tydeligt, at forhandlingerne skal være afsluttet, således at nyordningen kan træde i kraft i forbindelse med overenskomstfornyelsen i foråret 1977.

Det er klar tale om, hvad det er, man gør. Det er i virkeligheden, at ikke alene griber man ind i denne overenskomstsituation, men man har allerede grebet ind i næste overenskomstsituation, og det ændres ikke ved, at man så sætter en tilføjelse på, hvori der står, at hermed er ikke taget stilling til indholdet af de kommende overenskomster, heller ikke dyrtidsordningen. For kom den tilføjelse til for at sikre arbejderne? Nej, den kom til for at sikre, at arbejdsgiverne havde mulighed for endnu en gang at sige, at de ikke vil have dyrtidsregulering. Det var venstre, der krævede denne tilføjelse, fordi de ville have ret til at rejse kravet om frafald af dyrtidsreguleringen.

Taletiden er desværre forbi.

Brusvang (CD):

CDs holdning til den konflikt, vi står over for, er, at vi gerne ser, at der er frihed her i samfundet, så vidt som det overhovedet er muligt, men vi finder, at indgreb må ske dér, hvor det er nødvendigt, og det er netop dertil, vi har folketetinget. Og da vi står over for en storkonflikt, som ikke ret mange af os ønsker, kræves der af folketetinget handling her og nu. Derfor har vi hilst dette regeringsinitiativ velkommen, og derfor har vi udtrykkelig fremhævet, at vi ønskede ikke ved nogen form for procedurekunst at skabe nogen forhaling af sagen, selv om vi naturligvis ligesom andre partier havde den saglige interesse, at der måtte ske en fornøden afvejning af de forskellige muligheder, som forelå oplyst for os. Vi mener, at en sådan afvejning på trods af den korte tid har fundet sted, og vi mener derfor med god samvittighed at kunne gå videre med behandlingen af dette lovkompleks.

For os er det en naturlig ting, at man har taget skitsen som en midtvejsløsning. Vi er naturligvis, som hr. Glistrup også har påpe-

get det, klar over, at denne skitse er lavet med et andet formål, ikke til varetagelsen af de særlige interesser, som vi i og for sig skal varetage som folketing, men da vi ikke har andet og bedre at pege på, må det være det rimelige udgangspunkt.

Det må også være rigtigt, at indgrebet er så generelt som muligt, at det ikke bare omfatter arbejdere, men andre lønmodtagere, herunder tjenestemænd, og også de liberale erhverv.

Det er en væsentlig ting i det lovkompleks, der foreligger, at der nu skal være ens dyrtidsportioner til alle, og jeg skal ikke lægge skjul på, at umiddelbart, når man bliver præsenteret for den tanke — og den har været fremme utallige gange i årenes løb — lyder den demokratisk overbevisende rigtig. Vi kan også acceptere den i denne situation, men det gælder nu ikke, når man i almindelighed argumenterer med, at kartofler og brød er lige dyrt for departementschefen og for kontorassistenten. Det er rigtigt, men det, man må se på, er: hvad er det reelle forbrug for de pågældende persongrupper? Der er jo prisstigning på hele forbruget. Når man så ser her, at departementschefen må afkorte sin dyrtidsportion med 6.000 kr., kontorchefen sin med 4.000 kr., all right, så siger jeg ikke dette for at beklage disse persongrupper, men bare for at konstatere, at der er virkelig tale om et lovindgreb, hvor de højtlønnede har båret deres særdeles store del af byrden.

Vi har selv tidligere fremsat et forslag, der havde et lignende sigte, og vi fandt, at en af begrundelserne for, at noget sådant kunne være rimeligt, var dette, at tjenestemændene, både højtlønnede og mindre højtlønnede, har en sikkerhed i ansættelsen, som det øvrige samfund nu engang ikke har.

Til gengæld må jeg også sige, at når vi nu giver ens dyrtidsportion til alle, så finder vi, det er urimeligt, om man skal fortsætte den tvangsopsparing, som sker for en del af de højerelønnede tjenestemænd. Derfor er vi også medforslagsstiller, om end ikke i ordets tekniske forstand, men det konservative folkeparti, som er med i det pågældende udvalg, har været så venlig at tage os med i hvert fald i bemærkningerne, sådan at man kan se, at vi går ind for det forslag, der går ud på, at nu skal der ikke, når der er sket en

[Brusvang.]

så kraftig nedskæring af deres dyrtidsportioner, ske en hel eller delvis binding af resten. Det kan ikke være rimeligt.

Man må også være klar over, at dyrtidsportionerne, som de hidtil har været beregnet for tjenestemændene, var en del af deres lønsystem, en del af deres lønstruktur. Det var ikke bare spørgsmålet om dyrtiden, men det var et spørgsmål om ved den procentvise ordning at fastholde en vis struktur, at fastholde et vist indbyrdes forhold. Dette system må vi jo erkende at vi har slået i stykker hermed. Det er for så vidt også erkendt i regeringsudspillet, idet regeringen har foreslået, at man til erstatning herfor skal indføre et taktreguleringssystem. Jeg skal ikke forsøge at definere, hvad dette nærmere går ud på. Vi ved alle fra udvalgsbehandlingen, at det lod sig ikke gøre. Det er noget med, at man skal sammenligne med udviklingen i samfundet i øvrigt på visse tidspunkter og med visse udgangspunkter. Men hvad det reelt indebærer, er der ingen af os der kan sige i dag, og vi står altså i den situation, at vi giver tjenestemændene et løfte, men hverken tjenestemændene eller vi selv aner, hvad dette løfte reelt indeholder.

Derfor har vi også på dette punkt tilsluttet os det af det konservative folkeparti formulerede synspunkt, at hvis det viser sig, at forventningerne til denne nye ordning ikke holder stik, så må vi tage et lovgivningsinitiativ, der sigter på at rette dette op.

Dernæst har det spillet en meget stor rolle i hele bearbejdelsen af lovkomplekset, at man på et tidligt tidspunkt ligesom fandt et hul i systemet. Der skulle nok være ens dyrtidsportioner for alle, som statsministeren sagde i sin fremsættelsestale, men det viste sig alligevel, at der var en del af disse dyrtidsportioner, som skulle undergives en særlig behandling, sådan at 60 øre ikke længere var 60 øre f. eks. for akkordarbejdere i bygningsindustrien og andre, men, når det var omregnet, blev til 1 kr. 20 øre eller 1 kr. 50 øre. For mig at se er der ingen tvivl om, at det er et væsentligt hul i systemet.

På den anden side må jeg også erkende, at når mit parti, centrum-demokraterne, ikke har villet støtte de forslag, der har været fremme, som sigtede på at skære hele

denne akkordproblematik væk, hænger det sammen med, at ansvaret for, at det er gået, som det er, er ret så speget. Det er ikke bare regeringens ansvar. Selv om Dansk Arbejdsgiverforening ikke sådan direkte har adgang til at svare fra denne talerstol, må jeg sige, at efter min mening bærer Dansk Arbejdsgiverforening også sin del af ansvaret. Det er dog en aftale, som denne forening har indgået, og det vil sige, at hvis vi forsøgte at trække den knast ud, var det ikke bare på dette ene punkt, vi lukkede op for en pakke, der var pakket til, men så var det en lang række pakker, nemlig alle de specielle kravsaftaler, der blev lukket op, og det har vi naturligvis ikke interesse i. Det kan vi ikke tage ansvaret for i en så alvorlig situation, som vi står i med vor økonomi.

Vi har under udvalgsarbejdet søgt fra regeringen at få oplyst: hvor meget betyder egentlig dette her i kroner og øre? Hvor meget er det, de akkordlønnede nu får? Hvor stor er den masse? For det har været nævnt under udvalgsarbejdet i korridorerne, at det er store beløb. Man har nævnt 300 mill. kr. Jeg har ikke forudsætninger for at kunne bedømme det. Det eneste, jeg kan tage stilling til, er, at da regeringen svarede, fik vi faktisk ikke noget svar, for svaret gik ud på dette, at det var svært at sige, og hvis ikke de havde fået det på den ene måde, havde de nok fået det på den anden måde, så summa summarum var det gået lige op og op. Men det er ikke noget svar på det spørgsmål, som vi stillede, nemlig: hvor meget koster det i alt? Er det 300 mill. kr.?

Når jeg lægger så stor vægt på dette, er det, fordi når vi senere skal møde tjenestemændene og de skal have en retfærdig behandling, når vi skal til at udmønte dette taktreguleringssystem i praktisk politik, så skal de have noget at sammenligne med. Hvad skal de sammenligne med? Skal de sammenligne med det område, hvor 60 øre er 60 øre, eller skal de sammenligne med det område, hvor 60 øre er 1 kr. 50 øre? Jeg er ikke i tvivl om, hvad jeg ville sammenligne med, hvis jeg var tjenestemand.

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om erhvervslovforslagene og først og fremmest om lovforslaget, der sigter på et absolut bruttoavancestop. Jeg tror, man indledningsvis må fastslå, at det er rigtigt, som det også er fremhævet i mange skrivel-

[Brusvang.]

ser, som vi har fået fra erhvervslivets organisationer, at vi har den lidt ejendommelige ordning, at vi siger til erhvervslivet: I må ikke få højere avancer pr. enhed, men samtidig laver vi en ordning med de kollektive overenskomster, hvor der vitterlig sker en lønstigning. Jeg kan ikke sige nøjagtigt, om det er 11, 12 eller 13 pct., men der sker en vis lønstigning, det er ikke en nulløsning, og samtidig kræver vi af erhvervslivet noget, der ligner en nulløsning.

De mange henvendelser fra erhvervslivet, vi har fået, er, selv om de nok skælder ud, til syvende og sidst, når man læser dem rigtigt, positive derved, at de siger: når det endelig skal være, så lad os da hellere få et forslag om et avancestop og ikke, som vi har fået nogle gange, et prisstop, som alle ved ikke kan administreres. Men jeg kan ikke undlade den betragtning, at med den ordning, vi laver her, er det, ligesom vi skylder erhvervslivet noget. Det er, som om de har noget til gode. Flere af erhvervslivets organisationer har da også været inde på den tanke, at når de nu lever i et så barsk klima, som tilfældet er, er det så overhovedet nødvendigt med en sådan ekstra skærpet lovgivning? Jeg tror gerne, at det på visse områder ikke er nødvendigt. På den anden side må man nok sige, at det er i hvert fald politisk nødvendigt, fordi arbejdsmarkedet, lønmodtagerne, ville ikke forstå, hvis vi ikke lavede et tilsvarende indgreb her.

Den bemærkning, jeg gjorde før om, at erhvervslivet efter min opfattelse ligesom må have noget til gode, mener jeg først og fremmest gælder for dem, man populært kalder for de mindre, selvstændige næringsdrivende, handlende og håndværkere. Jeg har den opfattelse, som jeg så ofte har formuleret fra denne talerstol, at mange af disse mennesker har det ganske overordentlig svært i forvejen.

Nu har vi været i en situation, hvor vi har presset nogle lovforslag igennem, og mit eget parti har medvirket hertil, fordi vi fandt det nødvendigt, men det ændrer jo ikke ved den kendsgerning, at selv om der sidder ganske overordentlig mange kloge mennesker i denne sal, så er den ekspertise, vi råder over, nu engang ikke på højde med den ekspertise, som erhvervene selv sidder inde med. Det vil sige, at i denne situation

er de henvendelser, vi har fået fra erhvervslivet, særlig værdifulde.

Hovedsynspunkterne i disse henvendelser har været refereret, og dem skal jeg ikke gentage her, men jeg vil gerne frem til et bestemt og for mig såre centralt punkt, og det er dette, at det har også været en rød tråd i erhvervenes tilkendegivelser, at de har følt, at de undtagelsesbestemmelser, man har formuleret, enten har været lidt uforståelige eller for snævre, og det går igen mange steder. Dertil kommer så yderligere, at man fra erhvervslivets side har formuleret nogle synspunkter med hensyn til en række udgiftsområder, der slet ikke kommer med ind i billedet, når avancen skal beregnes, hvorved de bliver særlig dårligt stillet.

Jeg vil derfor gerne have lov til ganske kort at dokumentere nogle enkelte linjer fra de henvendelser, vi har fået derfra.

Det gælder en henvendelse fra Håndværksrådet af 7. marts 1975, hvor man på side 2 siger, at bruttoavancen kan ved forslaget ikke forhøjes med udgifterne til f. eks. lønglidning, huslejestigninger, forøgede rentudgifter o. lign. Jeg må sige, at når vi står i en situation, hvor vi er ved at revidere lejelov med udsigt til stigende udgifter dér, så stiller man sig selv det spørgsmål, om det er rimeligt, at dette er holdt ude.

Endvidere skriver Håndværksrådet, at det anmoder om, at monopoltilsynets dispensationsadgang gøres så vidt som muligt, således at tilsynets administration ikke hæmmes f. eks. af ordene „i særlige tilfælde“. Det er de ord, vi kender fra artikel 4 i den pågældende lov. Det var netop den lov, jeg hentydede til før, da jeg sagde, at loven efter min opfattelse er meget uheldigt formuleret rent juridisk. Jeg har anvendt lang tid på at se, hvad jeg egentlig kunne lægge ind i den, og jeg kan, alt efter hvilke ord jeg lægger vægt på, faktisk få vidt forskellige ting ud af den lov, og det vil altså sige, at det er et spørgsmål, om ikke netop den bestemmelse trænger til en revision.

Må jeg også have lov til at nævne Butikshandelens Fællesråd, som i en skrivelse af 7. marts 1975 bl. a. har skrevet dette:

„Det kan efter vor mening ikke være rimeligt at afskære virksomhederne fra at få dækning for udefra kommende pris- og omkostningsforhøjelser i form af f. eks. transportomkostninger, udbringning, em-

[Erusvang.]

ballage, lejeforhøjelser samt konsekvens af ændret lovgivning, øgede omkostninger til lys, varme o. lign.“

Jeg vil endelig også gerne dokumentere Grosserer-Societetets henvendelse af 7. februar, hvor man på side 2 siger, at „dette lovgivningskompleks vil diskriminere handelsvirksomheder i forhold til produktionsvirksomheder derved, at udefra kommende omkostningsstigninger eksempelvis vedrørende transport og forsikring ikke kan medregnes, hvorved avancerne udtrykt i kroner og øre vil blive faldende. Specielt skal vi indtrængende anmode om, at transportomkostninger og stigninger heri på grund af benzinpriser indfortolkes i udtrykket hjemtagelsesomkostninger“. Sådan kunne man nævne og dokumentere en lang række ting.

Jeg er selvfølgelig opmærksom på, at handelsministeren i betænkningen allerede har taget stilling til nogle af disse ting. Jeg er også opmærksom på, at der under udvalgsbehandlingen er opnået en aftale om indsættelse af et nyt kapitel II om prisdæmpende aftaler. Men jeg må stadig væk fastholde, at selv om man sammenholder disse nye bestemmelser med bestemmelsen i § 4, så er denne bestemmelse for mig særdeles uklar, og der er en række af de udgiftsposter, som erhvervene har påpeget, som jeg ikke kan se kan komme ind under den gældende undtagelseslovgivning, hvad jeg finder måtte være rimeligt. Dette er årsagen til, at centrum-demokraterne har stillet et ændringsforslag til § 4 i det pågældende lovforslag. Da vi ikke er medlemmer af det pågældende udvalg, er det stillet uden for betænkningen, og det lyder som følger:

„Monopoltilsynet kan, hvor forholdene på afgørende vis taler herfor, gøre undtagelse fra bestemmelserne i §§ 1-3.“

Netop ved at bruge den formulering, „hvor forholdene taler herfor“, således at den er generel, lever man op til det ønske, som erhvervslivet i en række af sine henvendelser har givet udtryk for.

Når man dernæst indfører ordene, at det skal være på afgørende vis, at noget skal tale herfor, så har man også sat en spærrebom op, så det ikke er et hvilket som helst tilfældigt forhold, der skal berettige til at søge en dispensation.

Med disse bemærkninger på enkelte centrale punkter vedrørende det foreliggende lovkompleks kan jeg i øvrigt tilsige mit partis positive indstilling til den videre behandling af lovforslagene.

Kurt Hansen (VS):

Så ser det ud, som om de partier, der er rede til at foretage statsindgrebet, har fundet sammen om, hvorledes det skal gøres.

Det væsentlige i dette lovkompleks er forlængelsen af de kollektive overenskomster, men for at få det hele til at se retfærdigt ud, hvilket i sagens natur er vanskeligt, er der lagt op til en række følgelove med indgreb over for andre grupper, der er placeret uden for LO-området. Disse følgelove skal så bruges til at få indgrebene til at se ud, som om de er mindre uretfærdige.

Foringelserne over for de gruppers økonomiske forhold, der ligger uden for LO-området, tjener udelukkende det formål yderligere at nedskære den del af værditilvæksten, der går til aflønningen af alle former for lønarbejde for dermed at gøre kapitalens profit større. Man søger her at bilde folk ind, at nu må vi holde sammen om at holde igen. Det er landets interesser, der står på spil, men hvis interesser er det, der tales om? Vi taler hele tiden om landets interesser, men det må gøres meget, meget klart, at det, man taler om, når man i det store flertal herinde taler om landets interesser, er kapitalejernes interesser, det er ikke lønarbejdernes interesser, men det forslag, der ligger foran os her, fortæller os meget klart og tydeligt, at lønarbejderne igennem en indkomstpoltisk løsning skal betale omkostningerne for den krise, vi står midt i.

Det er ikke bare klart for VS, men det er også klart for mange, mange arbejdere, der daglig må stå ude på arbejdspladserne og knokle, at det her simpelt hen er en cementering af de forhold, folk derude bydes. Det ændringsforslag, som socialistisk folkeparti har stillet til lovforslag nr. 122 om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v., som indebærer, at mindstebetalingen pr. time i den kommende overenskomstperiode skal sættes til 25 kr., og at dyrtidsreguleringen for henholdsvis voksne arbejdere og lærlinge og ungarbejdere under 18 år skal være 50 øre i timen, kan vi stort set godt gå

[Kurt Hansen.]

ind for, da ændringerne går ud på, at man i højere grad bringer dette indgreb i overensstemmelse med det krav, der er stillet fra LOs side, fra de forskellige fagforbunds side. Men vi må imidlertid atter hævde, at disse ting ikke er et lovgivningsanliggende, men et anliggende, som udelukkende hører hjemme mellem Dansk Arbejdsgiverforening og fagforeningerne og LO og eller ved aktioner på arbejdspladserne, hvis man ikke kan løse det på den måde.

Et andet ændringsforslag fra SF om ophævelsen af hovedaftalens § 4 om arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet mener vi ikke kan klares ad parlamentarisk vej. Det må vi beklage, dér er vi nok uenige med jer om, hvordan og hvorledes vi skal klare de der ting. Men samtidig skal det gøres klart, at der ikke skal herske nogen tvivl om VS' stilling til hovedaftalen. Vi ser den som et led i hele det fagretlige juristeri, som kun er med til at binde arbejderne på hænder og fødder, og dette er vi selvklart imod, men samtidig må det stå klart, at det er et anliggende, som jeg igen vil præcisere hører hjemme i forhandlinger mellem parterne eller ved aktioner på arbejdspladserne. Det er ikke noget, parlamentet skal blande sig i. Om det ændringsforslag vil jeg blot sige, at vi vil undlade at stemme.

Om SFs sidste ændringsforslag til lovfor-
slag nr. 122 om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v., som går ud på, at lovbestemmelserne skal til afstemning inden for de respektive overenskomstområder, må vi da sige, at det lyder umiddelbart yderst demokratisk, men — og her det altså, vi kommer til at sige fra — samtidig er det en fremgangsmåde, der lægger op til en yderligere integrering af statsmagtens interesser i indgåelse af overenskomstaftaler. Dette forslag må vi nødvendigvis gå imod ud fra de argumenter, jeg her har fremført. Vi er af den opfattelse, at det kan — og jeg siger udtrykkelig ka.a — danne præcedens, og alle ansatser til en sådan præcedensdannelse vil vi gå imod, uanset hvad hensigten fra forslagsstillerne så end måtte være. Vi tror ikke, at det er nogen af de tanker, SF har gjort sig. Vi vil blot påpege, at den fare ligger der i det.

Ændringsforslag nr. 14 angående indsættelse af en ny paragraf, omhandlende opta-

gelse af forhandlinger om indregning af den forringede dyrtidsregulering i overenskomstsystemerne, foregriber med al klarhed og tydelighed de overenskomster, som skal gå i gang ved forhandlingerne i 1976-77. Det præciseres i ændringsforslaget, at nyordningen af indregningen skal kunne træde i kraft i forbindelse med overenskomstfornyelsen i 1977 og altså være gældende indtil overenskomstfornyelsen i 1979. Hermed er der altså ikke bare tale om, at dette er et lovindgreb mod de overenskomstforhandlinger, der skulle foregå i 1975, det er samtidig et lovindgreb mod de forhandlinger, som skal foregå i 1977. Det er helt klart og tydeligt formuleret i ændringsforslaget, at der ligger nogle handlingsretningslinjer for, hvad det rent faktisk er, der skal forhandles. Det vil enhver, der læser ændringsforslaget og bemærkningerne grundigt, klart og tydeligt kunne se. Det kan der ikke være nogen tvivl om, og forslaget overrasker os selvfølgelig ikke. Vi må igen præcisere, at det er en form for ligesom at gøre det noget nemmere at få presset de indkomstpolitiske løsninger igennem for fremtiden.

Det er klart, at vi ikke kan medvirke til noget sådant. Nogle af de argumenter, som har været fremført for paragraffen, har været, at man kan være med til ligesom at gå imod de produktivitetsfremmende lønsystemer, som vi alle sammen kender konsekvenserne af, i hvert fald vi, der kender lidt til forholdene ude på arbejdspladserne. Vi ved, hvordan og hvorledes det er at stå ved et samleband, ved en maskine. Det vil man søge — har man fortalt os — at imødegå med dette. Men det er jo en helt bagvendt måde at søge at klare de her ting på. Skal man imødegå akkorder, produktivitetsfremmende lønsystemer, motivation og hvad der ellers kan ligge i det, så er det ude på arbejdspladserne og i fagforeningerne, vi sammen må søge at modgå det. Det er ikke igennem en indkomstpolitisk løsning.

Hvad angår lovforslag nr. 127 om tjenestemandspension må jeg sige, som jeg tidligere har sagt, og det er blevet ført til betænkning, at vi ikke kan gå ind for det her forslag, vi må gå imod det. Der er tale om en klar forringelse af pensionisternes stilling for pensioner helt ned til beløb af en størrelse på 40.000 kr. på årsbasis, og det er naturligvis ikke noget af det, vi kan gå ind

[Kurt Hansen.]

for. Noget andet var måske, hvis man havde lavet det på en noget mere social måde, der måske gik på, at man kunne skære toppen af de højeste pensioner og placere det på de lavere pensioner. Det havde vi fundet havde været en mere rimelig fremgangsmåde.

Til lovforslag nr. 123 om de sociale ydelser må vi generelt set sige, at forslaget faktisk forværrer pensionisternes forhold. De forværrede forhold for de lavtlønnede inden for LO-området vil jo automatisk smitte af på pensionerne, og pensionerne skal jo efter forslaget reguleres ud fra et nulstillet pristal. Hermed rammer man samfundets svageste stillede grupper særlig hårdt. Selv om en del af forslaget blot indebærer en videreførelse af gældende ordninger, så kan vi ikke medvirke på grund af den nulstilling, som vi på det klareste må gå imod. Nulstillingen af pristallet er selvfølgelig noget, som kan medføre eller vil medføre en forringelse af det efterslæb, der bliver på dyrtidsreguleringen. Derfor må vi også gå imod nulstillingen i lovforslag nr. 126, om beregning af et reguleringspristal.

Hele dette lovkompleks er jo en ordentlig bid, men det er ikke en større bid, end at i hvert fald vi kan gennemskue det og klart markere vores hundrede procents modstand mod den indkomstpolitiske løsning, man nu søger at presse igennem. Vi vil, som det tidligere er blevet præciseret fra VS' side her oppefra ikke acceptere, at det skal være lønarbejderne, der nu yderligere skal have kastet omkostninger af kapitalens krise over på sig. Vi vil opfordre til, at man ude på arbejdspladserne søger at imødegå det forlig, der nu er ved at blive ført igennem herinde, ved at man gennemfører aktioner igen og igen, ved at man indkalder til fællesmøder, ved at man sørger for at få koordineret forskellige brancher, så man sammen og slagkraftigt kan rette et effektivt angreb mod det reaktionære forlig, der er ved at blive hælet i land her.

Sigsgaard (VS):

Midt i al bedrøveligheden omkring disse lovforslag synes jeg jo nok, det lyste op, da centrum-demokraten hr. Brusvang indledte sin tale med at erklære, at centrum-demokraterne er for frihed — når det er muligt. Det var jo en ganske klar erklæring, og man

må sige, det er udtryk for sådan et noget afslappet, meget afslappet syn på friheden. Det understreger, at det er partierne, der administrerer den frihed. De har jo en tendens til at finde ud af, at det der med de frie forhandlinger er vældig smukt og rigtigt; det kan bare ikke lade sig gøre sådan lige nu.

Men jeg skal i øvrigt koncentrere mig om spørgsmålet om, hvorvidt de indgreb, der her er tale om, er fordelt ligeligt på forskellige grupper af indkomsttagere, sådan som regeringen og andre påstår at de er. Det er de af mange grunde ikke.

For det første lægges der jo loft over udbytter og avancer i et par år — det er et hullet loft, det skal jeg vende tilbage til — men efter at de par år er gået, så kan tilbageholdte udbytter frit udbetales, og avancerne kan, hvor markedsforholdene tillader det, sættes ekstra i vejret, sådan at den effekt, der kan have ligget i begrænsningen, fuldstændig ophæves.

Det ligger også som en detalje i forslagene, at den avanceforøgelse, der fulgte af det arbejdsgivertilskud, der blev givet for nogen tid siden, forlænges med i de par år, der er tale om som lovforslagenes gyldighedsperiode. I øvrigt er der nu i forliget forleden nået indgået aftale om, at den beskedne virkning, der kan ligge i lovforslagene, skal forringes yderligere, allerede inden der er gået et år. For lønningerne gælder det derimod, at de penge, der her er mistet, de kommer aldrig igen.

Dernæst er en række indkomster direkte undtaget fra indgrebene. Det gælder f. eks. visse af de største direktørlønninger, samt de hele året totalt fredede spekulationsindkomster. Det gælder også indkomster i forbindelse med landbrug og gartneri, og det gælder en lang række andre indkomstgrupper. De er simpelt hen undtaget.

Avancer ved salg af varer i udlandet er overhovedet ikke omfattet af indgrebene. Selv om en eksportør altså mangedobler sin avance, så er der ingen, der rører en finger af den grund, mens eksempelvis de fleste tjenestemandssindkomster, for nu at bruge dem som eksempel, reduceres med op til tusinder af kroner. Dernæst: hvad skal egentlig forhindre en virksomhed i at gennemføre en proformaeksport? Hvis man gerne vil ud over dette stop, så sender man naturligvis

[Sigsgaard.]

varene til Malmø og køber dem hjem igen over Helsingborg eller direkte fra Malmø. Så er man ude over ethvert loft, og det kan de fleste, i hvert fald de fleste lidt større virksomheder, selvfølgelig sagtens finde ud af. Altså et hul, der er så kæmpestort, at alle andre end handelsministeren må have set det, og det er vanskeligt at tro, at handelsministeren ikke har set et sådant hul.

Lovforslagene om udbyttebegrænsning og avancementstop er altså helt igennem hullede som en si. Jeg skal give flere eksempler.

Vederlag og tantiemer må ikke forøges, men det må de bare alligevel godt, står der i lovforslaget, hvis antallet af medlemmer af f. eks. repræsentantskab og bestyrelse udvides. Det er altså ingen sag at udvide repræsentantskabet med nogle medlemmer, som ikke får noget videre honorar, og derpå med det som motivering sætte de store vederlag i vejret til bestyrelsens formand, eller hvem det nu kan være. Det kan enhver jo også se er muligt.

På et spørgsmål til handelsministeren, om han havde set det hul, og hvad der nu skulle gøres ved det, svarede han: finder firmaets revisor, at der er tale om en omgåelse af loven, skal han indberette det til myndighederne. Som det blev bemærket i en krog, var det ligesom der i det svar manglede nogle få ord: finder firmaets revisor — men det gør han ikke — at der er tale om en omgåelse af loven, så skal han indberette det til myndighederne. Det er ganske klart, at her er igen et hul, et kæmpestort hul, som man ikke har villet gøre noget ved.

Bankerne skal begrænse deres fortjeneste på udlån. Men ingen forhindrer dem i at unddrage sig begrænsningen ved i stedet for at anbringe store midler i værdipapirer. Vi har også spurgt: hvad med udenlandske bankfilialer? Ministeren mener jo, at de er omfattet, og at der ikke kan være tale om, at de omgår denne lov. Det er klart som dagen, hvis man har beskæftiget sig med filialer af udenlandske monopoler, at selvfølgelig kan de omgå denne lovgivning på en

lang række forskellige måder. Banker med høj rentemarginal gennem de seneste 3 år kan opretholde deres høje rentemarginal. De, der har kørt nogenlunde moderat, som f. eks. sparekasserne, må blive dernede. Det er igen et gennemgående træk ved lovforslagene, vi her ser.

Selskaber må ikke betale større udbytte end sidste år, det vil sige det må de da gerne, hvis beløbet bare ikke overstiger 5 pct. af egenkapitalen. For det første er dette loft så højt, at masser af veletablerede selskaber overhovedet ikke kommer i nærheden af det, men dernæst er der jo masser af de samme veletablerede selskaber, der har undervurderet værdien af de aktiver, som de besidder, og de kan bare opskrive værdien af deres aktiver, det er fuldstændig lovligt, med millioner af kroner og på den måde forøge deres udbytte inden for lovens rammer. Jeg tror ikke, det er overdrevet at sige, at der ikke findes ét eneste veletableret større selskab her i landet, som på nogen måde kan tænkes at blive ramt af loven om udbyttebegrænsning, hvis de da ikke selv direkte er ude efter at blive ramt, hvis de ikke er selvpinere.

At begrænsningen af udbytter og avancer ikke er ment alvorligt og kun vil fungere for en del mindre eller nye virksomheder og forretninger, fremgår helt klart af, at det underbemandede monopoltilsyn, der skal kontrollere lovenes overholdelse, ikke får mandskabsudvidelse eller merbevilling. Der til kommer så forliget fra i nat om, at socialdemokratiet vil støtte de borgerliges krav om, at hele brancher nu skal kunne undtages fra stoppet.

De fleste af ændringsforslagene udhuler lovforslagene yderligere. Ændringsforslaget fra DKPs side om skærpelse af indgrebet mod rentemarginalen kan vi støtte.

Derimod vil ændringsforslaget om begrænsning af udbytterne proportionalt med bruttoomsætningens størrelse — vi påskønner selvfølgelig den smukke hensigt — jo indebære, at også denne begrænsning ingen betydning får for de beløb, der bliver i virk-

[Sigsgaard.]

somheden. De fortsætter med at være lige store, og dermed kan det være med til at understøtte samme illusion, som regeringen tilsigter med sine forslag, så det ændringsforslag vil vi undlade at stemme for.

Vi har ikke selv stillet ændringsforslag. Det ligger helt klart, at her er der indgået et bredt forlig. Vi kunne have stillet nogle ændringsforslag, f. eks. om, at § 1, nr. 2, i lovforslaget om begrænsning af udbytter og vederlag, det dér med egenkapitalen, udgik. Det havde været nogenlunde effektivt. Vi ved, at der bliver nogle få stemmer for og så en kæmpemæssig reaktionær blok imod, og det har vi altså i denne omgang ikke set noget særligt formål med.

Konklusionen af det, jeg her har sagt, er, at efter vores bedste overbevisning er lovforslagene kun egnede til at stikke blå i øjnene på lønmodtagerne, og de er næppe det papir værd, som de er skrevet på. De har stort set kun det formål at camouflere folketingets ensidige angreb på lønmodtagerne. Det kunne have været dokumenteret med endnu flere eksempler, men jeg har ikke tid til det.

Hertil kommer så selvfølgelig det alvorligste, at mens kapitalejerne kan gøre præcis, som de vil — de kan flytte fabrikken til udlandet og derved tage brødet ud af munden på de ansatte, hvis det betaler sig bedst for dem, eller de kan fyre nogle hundrede af de ansatte for at holde profitten oppe — så har lønarbejderne ingen tilsvarende frihed. Enhver tale om lighed for forskellige grupper af indkomstmottagere er ren og skær illusionsmageri, for nu at bruge et pænt ord om det.

Morten Lange (SF):

Ved første behandling kom jeg med nogle bemærkninger specielt vedrørende tjenestemændenes forhold under denne nye lovgivnings lønsystem. Jeg synes nu, at der er grund til igen at understrege, at allerede udgangspositionen for tjenestemændene ved dette lovforslag er påfaldende stærkt svækket. Måske husker de fleste tjenestemænd, at for nogen tid siden, da vi havde en anden minister for lønninger, var der midtvejsforhandlinger. Jeg er helt sikker på, at tjenestemændene husker disse forhandlinger med stor kærlighed, for aldrig nogen sinde har

man fået så lidt. Man fik ingenting. Og det medfører jo, at det efterslæb, som egentlig skulle have været forhandlet nu, og som ikke bliver det, det er altså også væk og har derigennem yderligere svækket tjenestemændenes udgangsposition.

Det er i sig selv en ganske alvorlig nedregulering af tjenestemandslønningerne, og det skal vi da holde os klart, det hører med i billedet. Men naturligvis er det, der er hovedposten, spørgsmålet om, hvordan dyrtidsreguleringen i ensartede ørebeløb kan puttes ind i et tjenestemandslønssystem. Vi har fra vores side, som jeg også sagde sidst, jeg behandlede sagen, været positivt indstillet over for denne hovedidé, men nu, hvor jeg har fået lejlighed til at se på tallene, er det altså yderligere klart, at netop satsen på de 60 øre er en meget uheldig start på denne ordning. Den er så uheldig, at den gør ordningens gennemførelse yderligere vanskelig og stiller store krav til, hvad der ellers måtte kunne forhandles om fra tjenestemandsside.

Det er jo sådan, at en regulering på 60 øre ikke engang giver fuld dækning for den tjenestemand med den aller-allertyndeste sølvsnor. Det giver rent ud sagt ikke fuld dækning for nogen tjenestemandsgruppe, og det gør, at beløbet helt klart er urimelig lavt fastsat.

Vi har fremsat et ændringsforslag, og jeg skal ikke lægge skjul på, at når vi har gjort det, så er det ikke mindst under hensyn til, at vi var interesseret i at få en dyrtidsordning med ensartede ørebeløb godt søsat på tjenestemandsområdet. Vi har ment, at 80 øre som det ensartede ørebeløb var et rigtigt tal, som ville have givet en god start på dette forsøg på tjenestemandssiden, ville have givet en ganske svag overdækning på de allerlaveste lønninger, hvad der kan være rimeligt, og derved have gjort, at kommende forhandlinger om tjenestemandslønningerne havde ligget i et langt bedre leje, end det gør med de for lave 60 øre.

Jeg har desværre kun hørt ringe sympati for dette tal. Det er endda af den socialdemokratiske ordfører blevet betegnet som overbud. De 60 øre er underbud. De 80 øre er en langt mere præcis søsætning af et forslag, som vi formodentlig alle i princippet er enige om. Og det bør ikke med nogen rimelighed karakteriseres som overbud, tværti-

[Morten Lange.]

mod, det er en meget koldsindig og fornuftig beregning.

Men som nævnt, når man sætter ørebeløbet for lavt, så er kravene til taktreguleringen naturligvis stadig væk større, og jeg er glad ved det ændringsforslag, som er kommet fra regeringens side. Det er et klart tilsagn om, at disse forhandlinger skal føres, ikke bare at de kan føres, men at de skal føres. Jeg er ikke i tvivl om, at det bliver nødvendigt.

Jeg står noget mere usikker over for, hvorledes det vil gå med en række andre, som ikke er offentligt ansat, men har tilsvarende lønvilkår. Og det gør jeg bl. a. fordi jeg ved, at nogle af disse grupper er under hårdt pres. Vi har nylig set, hvordan funktionærgrupperne i ØK er blevet behandlet. Det er bestemt ikke taktreguleringer, man har talt om dér. Tværtimod er det et meget hårdt påtryk fra selskabet, når man ikke engang kan unde dem dyrtidsreguleringen. Jeg er bange for, at den taktregulering, som vi jo stiller til rådighed fra statens side, får svært ved at smitte af på de øvrige løngrupper med tilsvarende lønsystemer. Det er direkte bekymrende på linje med bekymringen over de for lave øresatser.

Så synes jeg ærlig talt, at regeringen kunne have sparet os for at opretholde det snurrepiberi med de opsparede parter af dyrtidsportionerne. Jeg ved nok, at det går ud over de lidt mere velbøjgede tjenestemænd, og derfor er sympatien naturligvis passende dertil, men det er og bliver en besværlig ordning, som burde afskaffes samtidig med, at vi går over til de ensartede ørebeløb. Det er en rimelig ting at gøre, og hvis man har en lille smule forståelse for at udnytte tiden mellem anden og tredje behandling på fornuftig vis, så synes jeg, regeringen skulle tage at genoverveje, om ikke det her netop var en af den slags tossede knaster på lovgivningen, som man, når man har en god anledning til det, opgiver. Jeg synes, det kunne nås endnu, og jeg håber, det vil blive nået.

Det hele er naturligvis påvirket meget af, at vi nu har fået det 100-stillede pristal. Hvis ørebeløbene havde været fornuftige, hvis vi havde haft tillid til, at de kunne passe godt ind i systemet, så ville socialistisk folkeparti ikke have haft noget at ind-

vende imod en sådan 100-stilling af pristallet. Det må jo ifølge sagens natur ske en gang imellem, hvis ikke pristallet skal komme til at virke fuldstændig skævt. Tidspunktet er formodentlig nogenlunde velvalgt, når vi nærmer os 150, men under hensyn til de takster, det skal reguleres ind på, så vil vi beskedent afholde os fra at stemme, ikke af modvilje mod en almindelig 100-stilling, men for det, den skal bruges til, og det er jo det, som er væsentligt i dette tilfælde.

Tjenestemandspensionsloven er igen påvirket af de forringede satser. Vi har heller ikke dér noget imod, at man går over til en ensartet regulering, men vi har noget imod satserne, og vi vil i konsekvens heraf stemme imod de ændringsforslag til tjenestemandspensionsloven, som her er stillet.

Jeg skal kun sige nogle enkelte yderligere bemærkninger om den totale virkning af det lovkompleks, som her bliver ført igennem. I virkeligheden er det måske langt mere skelsættende, end dette folketing har gjort sig klart, også langt mere skelsættende end svarende til den kvalitet, arbejdet har, og til de ringe resultater, det når. Det er alligevel skelsættende i sit princip, for det medfører en sådan ensartethed på arbejdsmarkedet, hvad angår lønforhold, at det ikke kan undgå at få meget interessante konsekvenser for kommende lønforhandlinger.

Jeg er meget interesseret i at høre, hvilke tanker ikke mindst LO-området har gjort sig med hensyn til, hvorledes en kommende overenskomstsituation skal behandles, hvad angår de generelle krav. For ensartede ørebeløb for alt, hvad der hedder lønmodtagere i Danmark, eller næsten så, giver en ny forhandlingssituation, og jeg er skam ikke sikker på, at den har været særlig grundigt overvejet nogen steder.

Jeg skal ikke nu snakke om konsekvenserne af det, men jeg tror, de bliver ganske vidtrækkende, og netop derfor er jeg bekymret over, at søsætningen sker på så karige vilkår, som gør netop disse lange virkninger yderligere besværlige at få rettet op på en fornuftig måde.

Og så endelig et spørgsmål til sidst: kan dette system holde? Kan de systemer, vi her lægger frem, holde i en 2-årig periode uden ganske betydelige ændringer midtvejs? Det er svært at spå om, men jeg har indtrykket

[Morten Lange.]

af, at man undervejs imellem de forskellige udvalgsforhandlinger har en stigende usikkerhed med hensyn til, om de forslag, der her er lagt frem, vil vise sig at være holdbar basis. De kan vel holde et år. Hvad kan ikke holde et år af den slags ting? Men det er ikke engang sikkert, de kan holde et år med en nogenlunde sikker følelse af, at det virker godt, og jeg vil tilråde alle, der beskæftiger sig med disse lønområder i organisationerne, at se meget kritisk på hele systemet og belave sig særdeles vel på at undersøge, om systemet er virkningsfuldt, eller om det trænger til betydelige ændringer. Jeg mener, at det på trods af de dårlige satser indeholder nogle meget væsentlige hovedtræk, som jeg håber kan leve videre.

Jeg vil konkludere med at sige, at chancerne for, at det lever lykkeligt videre, er nedsat på grund af den karrighed, man har vist i tilmåling af disse så meget omtalte, ensartede ørebeløb.

Arentoft (FP):

Jeg vil gerne først benytte lejligheden til at pege på det uheldige i, at statsministeren i fredags udtalte, at vi skulle igennem disse lovforslag i løbet af et par dage. Hvis statsministeren blot havde brugt udtrykket: i løbet af næste uge, så havde tinget haft betydelig bedre tid, og så kunne statsministeren have repræsenteret den danske regering ved regeringschefmødet i Dublin både i dag og i morgen.

Dernæst vil jeg gerne have lov til at udbyde fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 1 til § 1 i betænkningen til lovforslag nr. 122, om forlængelse af kollektive overenskomster m. v.

Hr. Glistrup har anmodet om, at stk. 1 i ændringsforslaget til § 1 må komme til afstemning for sig selv, og begrundet hvorfor. Jeg skal tillade mig at henlede opmærksomheden på stk. 3 — hvis jeg må have lov at citere:

„Den for tjenestemænd m. fl. i staten og kommunerne m. v. pr. 31. marts 1975 gældende ordning med hensyn til opsparing af dyrtidstillæg ophæves, og allerede opsparede beløb frigives pr. 25. april 1975.“

De sidste ord „allerede opsparede beløb frigives pr. 25. april 1975“ var dem, som hr. Kjeld Olesen angreb så kraftigt ved at sige,

at nu ville fremskridtspartiet uddele 180 mill. kr. til de velhavende tjenestemænd. Det blev kraftigt imødegået af vores ordfører med, at det sådan set kun er deres egne penge, de skal have betalt tilbage.

Det, jeg gerne vil have lov at pege på, det er det urimelige i ordene den „gældende ordning med hensyn til opsparing af dyrtidstillæg fortsættes“. Det må altså ophæves. Hvis der skal være rimelighed i disse 60 øre over hele linjen med den begrundelse, som hr. Brusvang bl. a. brugte, at kartofler stiger lige meget for departmentschefen og kontorassistenten, så er det urimeligt, at tjenestemænd fra 25. lønramme og opefter skal opspare en tredjedel af deres dyrtidsregulering. Yderligere kan man sige, at hvis de opsparede dyrtidstillæg udbetales og opsparingen af et dyrtidstillæg ophæves, så vil man spare megen gold administration.

Jeg vil derfor gerne opfordre tingets medlemmer til at stemme for det nævnte ændringsforslag og alternativt at stemme for de konservatives og centrum-demokraternes ændringsforslag nr. 9 til § 2.

Poul Hartling (V):

Nogle af de ærede ordførere har omtalt venstres helhedsplan. Det ærede medlem hr. Ømann talte om den med en vis indædt forbitelse; det kan jeg vist kun takke ham for.

Hr. Knud Jespersen ville påstå, at det, der nu gennemføres, i virkeligheden er det samme som det, venstre foreslog, og hr. Glistrup talte om venstres plan med den største kærlighed. Man kunne sige: som en nyforelsket.

Hr. Glistrup ironiserede over, at venstre i dag nu ikke vil stemme for sin egen plan, for den har han fremsat som ændringsforslag. Fremskridtspartiets ændringsforslag, sagde hr. Glistrup, er en ordret afskrivning af § 1, stk. 1, i venstres forslag fra december måned. Hr. Glistrup vil, når vi kommer til afstemningen, forlange delt afstemning, sådan at venstre altså nu — siger han — skal tvinges til at stemme imod sin egen paragraf. Her er jeres plan, siger hr. Glistrup, vil I nu stemme for den? Nu får I chancen.

Jeg stoler på, at dette forsøg på at vende op og ned på tingene, vil blive gennemskuet. Dette er nemlig ikke noget forsøg på at bidrage til at løse problemerne. men kun en politisk manøvre.

[Poul Hartling.]

Jeg vil gerne sige 4 ting om det.

For det første at det, vi vedtager i dag, ikke er noget, der har noget at gøre med venstres helhedsplan; det er i det hele taget ikke nogen helhedsplan. Det er en akut nødforanstaltning for at afværge en truende konflikt. Man skal ikke foregøgle nogen, at vi nu har løst problemerne for de kommende år, og man skal især ikke tro, at vi er kommet ind på livet af eller har bremset den omkostningsudvikling, der fremfor alt er årsag til vore vanskeligheder, både vore vanskeligheder med hensyn til beskæftigelsen og vore vanskeligheder med hensyn til underskuddet på betalingsbalancen.

For det andet vil jeg sige, at det ændringsforslag, som hr. Glistrups parti har stillet, ikke er venstres plan, men er én paragraf af én lov. Venstres plan, som den blev fremsat den 3. december i fjor, omfattede en halv snes lovforslag, det er numrene 109-121 fra i fjor. De omhandler mange afgørende ting, der er mange ting i de lovforslag, og de udgør tilsammen en helhed, som vi har kaldt venstres helhedsplan. Hr. Glistrup har taget én paragraf ud og prøver på at fortælle, at her er nu venstres helhedsplan, som man kan stemme for. Han vil lade som om man ved at stille det som ændringsforslag har stillet forslag om planen. Det er et groft forsøg på at forvirre folk.

For det tredje vil jeg sige, at den pågældende paragraf endda ikke er noget særlig karakteristisk for helhedsplanen. Det, der står i den, er, at venstre har foreslået en forlængelse af overenskomsterne året ud, altså for ét år, nemlig for året 1975. Dette punkt har hr. Glistrup ændret i sit ændringsforslag og foreslår nu i det, der foregiver at være et citat af vort lovforslag, at vi skal forlænge overenskomsterne i 22 måneder. Men det, som vi vedtager i dag efter det socialdemokratiske forslag, forlænger overenskomsterne i to år. Man kunne i og for sig sige, at på dette punkt, og netop på dette punkt, får venstre sin plan igennem, ganske vist ikke bare med ét år, men med to år, og det får vi helt uden noget ændringsforslag fra fremskridtspartiet. Men jeg siger igen denne ene ting: forlængelsen er ikke venstres helhedsplan.

Jeg siger for det fjerde, at det er ikke, som hr. Glistrup påstår at det skulle være,

et ordret citat, eller næsten ordret. Nej, det er et tillempet citat, for kernen i paragrafen, det er den forlængelse, jeg netop har nævnt, og som går igen i alle forlængelser af overenskomster med de samme ord. Det er formodentlig også de samme embedsmænd, der har skrevet ordene ind i paragrafform, og det gennemføres altså.

Men en vigtig del af venstres helhedsplan, som også nævnes i den paragraf, men som hr. Glistrup udelader i citatet, er venstres forslag om indgreb imod den omkostningsforøgelse, som den automatiske dyrtidsordning betyder for landets erhvervsvirksomheder. Når hr. Glistrup har udeladt det, så er det ganske naturligt, for han er nemlig tilhænger af den automatiske dyrtidsregulering. Derfor kunne han ikke citere venstres paragraf ordret; han kunne kun påstå, at han gør det.

Hr. Glistrup sagde i sit indlæg, at fremskridtspartiet hele tiden har haft det samme standpunkt. Det er ikke korrekt. Den 5. december 1974 angreb hr. Glistrup venstres plan. Han havde 7 hovedindvendinger. Han kaldte — det står i sp. 2791 — en væsentlig del af planen for en Storm P.-maskine. Han fandt den, som han sagde, ikke blot latterlig, men direkte skadelig. Sådan taler en nyforelsket jo ikke om kærlighedens genstand. Sådan taler én, som vil angribe den af alle kræfter.

Men i dag er det så anderledes. I dag kan hr. Glistrup bruge venstres plan, ikke efter dens hensigt, men til sit eget formål.

I dag er situationen en anden. En konflikt truer vores land, og den skal afværges. Venstre er parat til at tage medansvar for dette indgreb, som vi har sagt det. Men det er hr. Glistrup og hans parti ikke. Og her skal venstres plan så bruges til at skaffe hr. Glistrup et alibi for ikke at medvirke. Måske også et alibi for, at hr. Glistrup har sin del af ansvaret for, at vi i dag har en socialdemokratisk regering.

Da tiden var der, da var fremskridtspartiet ikke hjemme, men i dag mener hr. Glistrup, at han risikofrit kan påstå, at han er tilhænger af det, han bekæmpede den 5. december, det, han bekæmpede under hele valgkampen og efter valget.

Jeg gentager, at når hr. Glistrup nu foregiver at elske venstres helhedsplan, så er det ikke for at få den gennemført, for det ved

[Poul Hartling.]

han at han ikke kan netop i dag — det er heller ikke hans hensigt, det kan han heller ikke i denne sammenhæng — men det er for at bruge den til noget helt andet, nemlig som et politisk våben, som en del af fremskridtspartiets agitation.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Da tiden var der til at danne den faste flertalsregering, som folketingsvalget giver grundlag for, da var jeg desværre hjemme. Jeg anglede, hr. Poul Hartling, efter at komme væk fra hjemmet og komme ind til Christiansborg til forhandlinger. Jeg lovede at komme med så kort varsel som overhovedet muligt, men hr. Poul Hartling ønskede ikke, at jeg skulle deltage i forhandlingerne, så jeg måtte forblive hjemme. Det var desværre den sørgelige sandhed om den ting, hvis da ikke det var en måske meget fornuftig disposition, set over det længere løb, at sige, at hr. Anker Jørgensen kunne få opgaven med de ting, der nu var tale om. Hr. Ømann var nok ikke så helt på gale veje med den tale, han holdt.

Hvad angår forholdet til venstres helhedsplan, vil hr. Poul Hartling, hvis han giver sig stunder til at studere i sammenhæng, både hvad jeg har sagt om planen den 5. december, og hvad jeg sagde om planen i dag, og hvad der står i fremskridtspartiets bemærkninger til ændringsforslaget, se, at på de punkter, hvor hr. Poul Hartling angreb os, havde vi skam i allerhøjeste grad taget højde for det, klart fremhævet, hvor forskellene går.

Der er ikke noget som helst grundlag for den grøftegravning, som hr. Poul Hartling var inde på. Vores hovedsigte er det samme. Det er en omkostningsdæmpning, det gælder om. Denne regerings forslag er ikke nogen omkostningsdæmpning. Lad os ikke for bagatellerne begynde at skille så meget ad.

(Kort bemærkning).

Poul Hartling (V):

I sit første indlæg i dag ville hr. Glistrup påvise, at det ændringsforslag, som man har stillet, og som vi skal stemme om, det var venstres helhedsplan, og nu kunne vi så

komme til at stemme om det. Jeg har påvist, at det ikke var tilfældet.

Nu tager hr. Glistrup ordet for en kort bemærkning. Så måtte man tænke sig, at han nu ville svare mig. I stedet for giver han sig til at tale om noget andet — det har vi også oplevet før — nemlig om regeringsdannelsen, og endelig siger han, at vi jo ikke skal grave grøfter, for de vil også i fremskridtspartiet være med til at dæmpe omkostningerne.

Nu vel, det bliver der gode chancer for. Det, jeg har villet påvise, er bare den ene ting, at det, hr. Glistrup sagde i sit første indlæg, var forkert, at det, han har stillet som ændringsforslag, ikke er venstres helhedsplan og i og for sig ikke har noget med det at gøre.

Kaj Hansen (DKP):

Der har været talt om de 3 døgn intense arbejde i dette hus, hvor praktisk talt alle frister for behandling af lovforslag er blevet tilsidesat, hvor der har været udvalgsmøder op til 20 timer i træk, hvor elevatorerne har gået dag og nat og papirkværnen har malet. Det har været en vældig heroisk indsats, men det, der bliver tilbage, det er: hvad kom der så ud af det? Hvad blev resultatet? Og man må sige, at det næsten i enhver henseende er meget forstemmende. Det ser man jo ikke mindst, hvis man kigger på de 3 lovforslag, som skulle være nogle lovforslag, der skulle vise, at man også vil gribe ind over for andre indtægter end lønmodtagerenes.

Ordførerne for mit parti har været inde på hele overgrebet imod lønmodtagerne. Jeg vil derfor gøre nogle bemærkninger om de 3 lovforslag om avancement, udbyttebegrænsning og bankernes rentemarginal.

Der er jo brug for en lov om avancebegrænsning og avancement. Der er brug for en effektiv lov om udbyttebegrænsning og en lov, der sikrer en lav rentemarginal og lægger loft over udlånsrenten. Men nu er det sådan, at regeringen har lagt 3 sådanne lovforslag på bordet med flotte titler, som overhovedet ikke modsvares af noget reelt indhold.

Lovforslag af denne karakter kan jo fremsættes og eventuelt vedtages på et hvilket som helst tidspunkt i folketingets samling, og det kan de blive helt uafhængig af ar-

[Kaj Hansen.]

bejdsmarkedets overenskomstforhold. Men hvorfor er de så netop kommet nu? Jo, det var, fordi det skulle være et modstykke til overgrebet på lønmodtagerne. Det skulle være sådan et skjold, regeringen holdt op foran sig, som man kunne gemme sig bag ved og sige: se, vi griber også ind over for avancerne, udbytterne osv.

Men ser man nu på avancelovforslaget; det var ganske svagt fra regeringens side, men i nattens mulm og mørke under korridorsnak og meget andet blev dette lovforslag jo endnu ringere og udhulet på en sådan måde, at man kan stille spørgsmålstegn ved, hvor stor praktisk betydning det har. Da vi fik forelagt det første udkast til betænkning, havde venstre sit ændringsforslag, men da var venstre i mindretal. Stor var min forbavelse, da vi på et senere tidspunkt i den endelige betænkning så, at nu var dette mindretal ændret til et flertal, idet socialdemokratiet havde tilsluttet sig. Nu fik venstre altså hele dette nye kapitel med ind, som på enhver måde udhuler dette lovforslag, så det er mere berettiget at tale om en si end om en avancelov.

Hvad angår lovforslaget om udbyttebegrænsning, så har vi handelsministerens ord for, at det nye lovforslag ikke betyder nogen skærpelse af udbyttebegrænsning i forhold til den gældende lov. Hvad er så formålet med lovforslaget? Formålet med lovforslaget er i virkeligheden at prøve på at få befolkningen til at tro, at der er grebet ind imod udbytterne, hvor der reelt ikke er det.

Jeg vil gerne henvise til det ændringsforslag, som vi har stillet, hvor der gribes mere radikalt ind imod udbytterne. Det starter ved en bruttoomsætning på 5 mill. kr. med en skala, der går fra 25 til 75 pct., og de 75 pct. rammer bruttoindtægter på over 50 mill. kr. Det er en skala, der skal bruges til at nedsætte disse udbytter. Det kunne forbedre dette lovforslag, men vi erkender — og det vil jeg også gerne sige til hr. Sigs-gaard, som gjorde opmærksom på det — at en begrænsning og nedsættelse af de store udbytter og fortjenester vil kræve en langt mere effektiv lovgivning, som det i øvrigt vil være vanskeligt at indpasse i det fremsatte lovforslag. Dette kan sikre, at disse store udbytter ikke kommer til udbetaling, og det kan efterfølges af en lovgivning, der

kan komme på et hvilket som helst tidspunkt.

Om rentemarginalen vil jeg gerne sige, at det er jo også et område, som er nyt, hvad lovgivning angår. Vi finder, at det ændringsforslag, som kommunisterne har stillet, er adskilligt bedre, idet det fastsætter en fast rentemarginal på 4 pct. og også lægger udlånsrenten fast.

Jeg vil gerne sige, at hvis de lovforslag, jeg her har omtalt, ikke forbedres, hvis de ikke skærpes, så kommer det jo til at stå tilbage, at så kan det fastslås, at hele dette indgreb i uhyggelig grad lider af social slag-side, for spekulationen i jord og fast ejendom kan jo fortsætte. Udbytteudbetalingen kan fortsætte. Skatteunddragelserne kan fortsætte osv. Der kan fortsat udstedes friaktier. Så kan man også spørge: hvad kommer så efter det her? Ja, i løbet af få dage er det boligforliget, der står på dagsordenen. Så kommer der huslejeforhøjelser, og hvad kommer der efter huslejeforhøjelserne? Da kommer betydelige sociale nedskæringer, når vi kommer frem til at skulle vedtage finanslovforslaget.

Når man så til de allerlavest lønnede her i landet ved dette indgreb siger: I skal også få noget, I kan få 80 øre, men ikke i år, dem må I vente med til næste år, så er der vist ingen tvivl om, at her har man også ført bevis for den sociale slagside.

Hanne Reintoft (DKP):

Det er med dybeste beklagelse, vi har konstateret, at man ikke har kunnet finde eller ikke har villet finde en udvej for at holde pensionisterne uden for det tvangsindgreb, man nu udøver over for arbejdsmarkedets parter.

I ord, og ikke mindst i valgkampe, erkender alle, at der må ske en forbedring for pensionisterne, og det havde dog været et beskedent minimum ikke at forringe deres forhold, når det gælder prisudvikling og inflation.

Det er et afgørende princip for os, at man fastholder, at pensioner og alle andre sociale ydelser dyrtids- og overenskomstreguleres ganske konsekvent som andre lønmodtager-ydelser. Derfor kunne vi ikke acceptere en fordeling som den af socialdemokratiet foreslåede, nemlig efter princippet: hug en hæl og klip en tå.

[Hanne Reintoft.]

Vi har den dybeste forståelse for, at de svagest stillede pensionister må have en betydelig forbedring i deres pensionssatser. Vi vil gerne medvirke til det. Vi har også et forhandlingsgrundlag, for heroverfor står vores krav om, at den fulde folkepension aftrappes, og jeg kan i den forbindelse henviser til det af os fremsatte forslag om reform af hele pensionsområdet, hvor vi jo netop fremhæver det, socialdemokratiet har ønsket, nemlig at vi giver til dem, der ikke har andet end pensionen og ikke til dem, der har noget i forvejen.

Men vi kan ikke acceptere, at man for at imødekomme dette behov med en tier om måneden likviderer hele princippet om dyrtidsregulering, ligesom vi heller ikke kan acceptere de udtalelser, vi desværre ikke kan kunnet få dybere begrundet, der er kommet om, at regeringen for at yde en skatteletelse til pensionisterne vil ødelægge princippet om, at pensionen skal overenskomstreguleres.

Jeg har både i pressen og i flere udtalelser hørt sige, at pensionisterne måtte bære deres del af de påståede vanskeligheder, samfundet har, vanskeligheder, som åbenbart efter socialdemokratiets mening konsekvent skal bæres af lønarbejderne i vores land.

Hvis man siger, pensionisterne skal bære deres del, er der måske lidt grund til at se på, hvordan vores pensionistgeneration har levet.

De var børn og unge under første verdenskrig; de stittede hjem og havde småbørn under depressionen i 1930'erne. De skulle have deres gode år, da vi havde anden verdenskrig og vanskelighederne efter opbygningen. Da vi så fik højkonjunktur, hvad gjorde vi så? Så sagde vi tak for færdigt arbejde og satte embedsmændene til at regne et eksistensminimum ud. Mærkeligt nok har det været den største socialdemokratiske arbejdersgeneration, der har måttet finde sig i dette, så det er vel ikke så mærkeligt, at det tynder ud i rækkerne blandt de yngre.

Vi må kort og godt sige, at vi ikke i princippet kan godkende nulstillingen af pristallet, og derfor heller ikke godkende, at man nu forringer pensionsydelse. Hvis man uheldigvis her i salen gennemfører nulstil-

lingen af pristallet, så må vi selvfølgelig medvirke til, at også pensionisterne får smulene fra de riges bord, fordi de 16 pct. af befolkningen, vi lader leve på eksistensminimum, også skal betale for erhvervslevet.

Og må jeg så i denne forbindelse ønske den nye socialdemokratiske socialminister til lykke med dette det første resultat af en anden form for socialpolitik.

Ebba Strange (SF):

Hr. Kjeld Olesen beklagede i sit indlæg, at regeringens lovforslag nr. 123 om sociale ydelser ikke havde vundet tilslutning i socialudvalget, og at der var flertal for det ændringsforslag, som venstre er ophavsmand til.

Til det vil jeg sige, at nu er lovforslag nr. 123 jo et lille lappelovforslag, og så bliver problemet jo, hvordan man anbringer en sådan lap, så det ser pæneste ud, så der ikke er alt for mange revner ved siden af lappen. Der vil jeg godt sige, at vi fra SF's side principielt tilslutter os den tanke, der ligger bag regeringsforslaget, nemlig at de pensioner, der ydes, gøres afhængig af de indtægter, folk i forvejen har. Vi erkender, at der er forskel på pensionisters indtægtsforhold, og vi ved, at det er de mennesker, der kun har deres pension at leve af, der er de allerdårligst stillede i dette samfund. Det er dem, der har lidt hårdest under de stigende priser og den dårlige dyrtidsregulering, så derfor var vi sympatisk indstillet over for socialdemokratiets forslag om at lægge disse 190 mill. kr. på pensionstillæggene.

Af samme grund vender vi os stærkt imod de konservatives ændringsforslag, der går ud på, at de 190 mill. kr. skal lægges på pensionernes grundbeløb. I og med at man lægger ydelserne på grundbeløbene, giver man lige meget til alle pensionister uden at erkende, at der også i pensionistgruppen er meget store indtægtsforskelle, uden at tage spor sociale hensyn. Det er ikke SF's politik, og derfor går vi imod det.

Derimod var der det med regeringsforslaget, at det var meget vanskeligt for os at få klaring på, hvordan de følgevirkninger på andre sociale ydelser, som lovforslaget medførte, ville blive løst.

Derfor tilslutter SF sig nu det foreliggende ændringsforslag, der er stillet af venstre, og som et flertal af udvalget tilslutter

[Ebba Strange.]

sig. Det betyder i princippet, at reguleringen af de forskellige tillæg, som pensionisterne får, sker på uændret måde. Det mener vi er rimeligt at køre videre med, indtil vi får den pensionsreform, som socialministeren har lovet os.

Vi ser med spænding og med glæde frem til at arbejde med en virkelig reform på dette område, hvor det bliver de dårligst stillede pensionisters kår, der bliver forbedret. Det mener vi bedst kan ske ved bl. a. en skattefritagelse. Derfor håber vi, at de bemærkninger, ministeren gør i fremsættelsestalen til lovforslaget, meget hurtigt vil gå i opfyldelse.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 21.

Mødet udsat kl. 19.30.

Mødet genoptaget kl. 21.

Forhandlingen genoptoges.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Jeg skulle gøre nogle bemærkninger, det bliver ikke så forfærdelig mange, til overenskomstlovforslaget. Jeg ved, at finansministeren har en række bemærkninger også. Det, jeg gerne først vil gøre, er at sige en tak til udvalget for det omfattende arbejde, man har udført. Jeg vil gerne føje til, at det er min fornemmelse, at vi har været i stand til at give arbejdsmarkedsudvalget alle de relevante oplysninger, som udvalget ønskede; selv embedsmændene har måttet arbejde i døgn drift for at få disse oplysninger frem. Jeg mener altså, at forslaget er belyst og de relevante ting er kommet frem.

Jeg skal gøre enkelte bemærkninger til nogle af de talere, som har været heroppe.

Først til hr. Røtzler Møller, som kom ind på spørgsmålet om dyrtidstillægsordningen på akkordområdet. Jeg skal ikke gå nærmere ind på det; det er et meget kompliceret problem, og der er megen misforståelse omkring dette spørgsmål. Jeg vil gerne sige, at havde man fulgt det oprindelige, der var tale om med indgreb, så ville det dels have været i strid med skitsen, og dels havde det været i strid med de intentioner, som både Dansk Arbejdsgiverforening og LO havde. Det, vi får nu med de ændringer, der foreslås gennemført, er et sagligt udvalgsarbejde omkring alle disse spørgsmål, og det tror jeg i og for sig alle parter er bedst tjent med.

Hr. Henning Philipsen var inde på nogle synspunkter om indgrebet her og partiets principielle modstand herimod. Det er klart, det vidste vi i forvejen; det er jo noget, vi meget indgående drøftede ved første behandling. Jeg skal ikke gå nærmere ind på det, men jeg vil dog gerne sige, at jeg er til gengæld overbevist om, at i den nuværende ulykkelige situation med massearbejdsløshed og virksomhedslukninger næsten hver eneste dag er en forhindring af en storkonflikt, tror jeg, i alle danske lønmodtageres interesse. Det, vi har behov for, er jo at få arbejdsløsheden afskaffet og ikke at få kastet endnu 300.000 arbejdere ud i en arbejdsløshed, hvor hjemmenes økonomi slås i stykker. Vi har behov for at få ny gang i erhvervslivet, vi har behov for at få nye arbejdspladser oprettet, og jeg er overbevist om, at de lovforslag, vi behandler her i dag, vil medvirke til at skabe både optimisme og nye arbejdspladser, nye muligheder i erhvervslivet og højere beskæftigelse.

Hr. Brusvang nævnte, at man ikke kunne få oplysning om, hvad akkordordningen koster. Det er rigtigt, at der ikke findes så forfærdelig mange oplysninger herom, og det er forståeligt nok, for der findes vel flere tusinde komplicerede ordninger. Man stillede et spørgsmål i udvalget om, hvordan de samlede økonomiske virkninger på LO — Dansk Arbejdsgiverforenings område var af den særlige dyrtidsreguleringsordning, der

[Arbejdsministeren.]

er gældende på akkordområdet. Vi gjorde opmærksom på, at det var yderst vanskeligt at vurdere, hvilke samlede virkninger de særlige akkordlønsaftaler, herunder dyrtidsreguleringsaftaler, har sammenlignet med den situation, der ville gælde, hvis aftalerne på et enkelt punkt, altså dyrtidsaftalerne, blev ændret svarende til hvad, der gælder på andre overenskomstområder. Den konklusion, man kom til, var, at efter en samlet vurdering må man antage, at en sådan ændring blot ville bevirke forskydninger i det samlede system, hvorefter slutresultatet stort set ville være det samme. Jeg kan føje til, at Dansk Arbejdsgiverforening har oplyst, at man skønner, at de økonomiske virkninger her andrager omkring 30 mill. kr. om året. Når man tænker på, at den samlede udbetalte lønsum inden for Dansk Arbejdsgiverforenings område er lidt over 2,2 mia. kr., er det altså meget begrænsede beløb, det her drejer sig om.

De andre spørgsmål skal jeg ikke gå nærmere ind på, dem vil som sagt finansministeren besvare. Jeg vil bare endnu en gang sige tak for den tilslutning, der er givet til forslaget, og tak for den arbejdsindsats, der er ydet i udvalget.

Finansministeren (Heimesen):

Med de mange udtalelser om taktregulering i den offentlige sektor, som er fremsat af forskellige ordførere, er jeg nødt til at gøre nogle bemærkninger herom.

Inden for det private arbejdsmarked har man i mange år arbejdet med paritetisk sammensatte nævn, altså med nævn, der har lige mange repræsentanter for arbejdsmarkedets to parter. Sådanne nævn oprettes for at løse spørgsmål, som der er opnået principiel enighed om ved overenskomstforhandlingerne, og hvor det gælder om at nå frem til den praktiske udformning af reglerne. Der vil altid foreligge den mulighed, at parterne i nævnet ikke kan nå til enighed, og derfor er det næsten altid bestemt, at parterne i så tilfælde må udpege en opmand, og kan der heller ikke opnås enighed om udpegelsen af opmanden, så er det på forhånd fastlagt, hvem der skal gøre det.

Det er denne procedure, der nu, hvor vi for det offentliges vedkommende bevæger os ind i en parallel situation, er fastlagt ved

oversættelsen af mæglingsskitsen til det område, som omfattes af forslaget § 2, og det er en lignende procedure, der foreslås anvendt ved fastsættelsen af taktreguleringsssystemet efter forslaget til ny paragraf efter § 3. Spørgsmålet om denne taktregulering er imidlertid så betydningsfuldt — det drejer sig om lønfastsættelsen for 1/2 million mennesker — at alle saglige hensyn taler for en udbygning af opmandsordningen i dette specielle tilfælde.

Indførelsen af en taktreguleringsordning på det grundlag, der er anført i bemærkningerne til § 2, stk. 2, i det oprindelige forslag, gør det simpelt hen nødvendigt, at nævnet råder over den fornødne sagkundskab i såvel juridisk, nationaløkonomisk som statistisk henseende. Jeg har derfor foreslået, at nævnet får et formandskab, som netop rummer denne sagkundskab. Det er rent praktisk henlagt til finansministeren at udpege dette formandskab, men det er en selvfølge, at der vil blive indhentet de nødvendige udtalelser fra de berørte parter, inden udpegelsen finder sted. Der er således tale om et sagligt set særdeles velbegrunder ændringsforslag. Jeg kan i denne forbindelse nævne, at når ændringsforslaget alene tager sigte på den offentlige sektor, så skyldes det, at regeringen har anset det for helt nødvendigt, at man når frem til en fælles ordning her.

Jeg vil herefter gerne knytte nogle bemærkninger til de betragtninger, som fremskridtspartiet har fremført, også i betænkningen, vedrørende dette ændringsforslag. For det første er man i fremskridtspartiet overhovedet imod en taktregulering for offentligt ansatte, og det er naturligvis partiets egen sag, men jeg kan ikke godtage den begrundelse, man giver, nemlig at en sådan taktregulering vil føre til, at forholdet mellem aflønningen i den offentlige sektor og i den private sektor forskydes i sidstnævntes disfavør. Det er jo netop fastslået i bemærkningerne til regeringens forslag, at justeringerne skal være rimelige i forhold til indkomst-udviklingen i det øvrige samfund; der er således ikke med forslaget om taktregulering tilsigtet nogen ordning, som skulle give en forskydning i de offentligt ansattes favør eller disfavør, der er kun tilsigtet opretholdelsen eller tilvejebringelsen af en rimelig balance.

[Finansministeren.]

Dernæst ville jeg gerne vende mig imod fremskridtspartiets stadigt udtalte beklivelse af offentligt ansattes hæderlighed. Fremskridtspartiet tillader sig at gå ud fra, at den juridiske og nationaløkonomiske og statistiske sagkundskab, som i givet fald samles i taktreguleringsnævnets formandskab, hvis ændringsforslaget vedtages, at denne sagkundskab, hvis den kommer til at bestå af offentligt ansatte, vil gå ind for sagligt uholdbare resultater. Det mener fremskridtspartiet. Jeg er glad for at kunne sige, at fremskridtspartiet står ene med en sådan mistillid, når man mener at de offentligt ansatte ikke vil udføre deres arbejde i fuld respekt for landets love og de af folketinget i øvrigt fastsatte retningslinjer.

Mens jeg er ved forslaget til taktregulering for de offentligt ansatte, vil jeg gerne knytte ganske enkelte bemærkninger til mindretalsudtalelsen fra det konservative folkeparti. Den kunne læses sådan, at vi kun har gjort taktreguleringen til en ret for de offentligt ansatte som følge af pres, vi skulle have været ude for, men intet er mere forkert. Allerede i statsministerens erklæring her i folketinget den 20. februar i år indeholdtes det synspunkt, at der for offentligt ansatte burde indføres ensartede dyrtidsportioner og en taktregulering. Jeg har sagt dette i forhandlingerne med tjenestemændenes centralorganisationer, jeg har sagt det i udvalget, og nu har regeringen fremsat et ændringsforslag, som gør det helt klart, at det er tanken, at der i den offentlige sektor skal gennemføres en taktregulering.

Hr. Ninn-Hansen gav udtryk for håbet om, at vi ville vise forståelse for et ændringsforslag, som også giver funktionærer i den private sektor en ret til taktregulering. Vi har tidligere ved flere lejligheder erklæret os positive over for et sådant ændringsforslag, når det bliver udformet sådan, at det er teknisk foreneligt med det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag. Jeg håber derfor, at vi kan få dette spørgsmål på plads imellem anden og tredje behandling.

Hr. Røtzler Møller stillede tre konkrete spørgsmål vedrørende taktregulering for offentligt ansatte. Det første spørgsmål var, om taktreguleringen skulle ledsages af en egentlig lønforhandling. Det kan jeg klart bekræfte, for så vidt som jeg forudsætter, at

der ikke skal være så megen automatik i en sådan ordning, at der ikke også er en væsentlig margin at forhandle på.

Det andet spørgsmål var, om taktreguleringsnævnet var en engangsforeteelse. Dertil vil jeg svare, at det er en engangsforanstaltning i den forstand, at hensigten er, at nævnet skal udforme et taktreguleringsystem, som er holdbart gennem flere overenskomstperioder.

Det tredje spørgsmål, som hr. Røtzler Møller stillede, var: hvor ligger det politiske ansvar for lønfastsættelsen herefter? Derom vil jeg sige, at det ansvar ligger dér, hvor det altid har ligget, nemlig hos regeringen, hos lønnings- og pensionsministeren over for folketinget. Derfor er det også forkert, når hr. Glistrup siger, at ansvaret for lønfastsættelsen glider væk fra folketinget og over til dette nævn. Nævnet skal udforme et system, men nævnet skal ikke fastlægge lønninger.

Til sidst vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger til hr. Glistrups egne kommentarer til et af fremskridtspartiet stillet ændringsforslag om standarder og normer, det er nr. 5 i betænkningen, som går ud på, at forlængelsen af overenskomster og aftaler m. v. ikke skal hindre, at der fastsættes — jeg gentager: at der fastsættes, der står ikke forhandles, men fastsættes — ændringer i perioden af det, der kaldes standarder og normer i den offentlige sektor.

Disse standarder og normer er af to principielt helt forskellige typer. Den ene er de standarder og normer, der vedrører f. eks. den offentlige forvaltnings organisation og dens personalebehov. Det er i tjenestemandens loven udtrykkeligt fastsat, at om disse forhold kan der ikke indgås nogen aftale med personaleorganisationerne; en anden sag er, at der naturligvis skal ske forhandling med organisationerne, inden sådanne ændringer sættes i værk. For denne type af standarder og normer er ændringsforslaget altså helt overflødigt, idet staten og de kommunale myndigheder altid og uden den foreslåede bestemmelse kan ændre de standarder og normer, som det findes ønskeligt at ændre.

Den anden type af normer vedrører personalets ansættelsesvilkår; jeg kan som eksempel nævne arbejdstidsreglerne. Disse regler kan ændres efter en særlig procedure, der er

[Finansministeren.]

fastlagt i tjenestemandsløvgivningen. Denne procedure går ud på, at der skal søges gennemført aftale om ændring af disse løn- og ansættelsesvilkår, og kun hvis en sådan aftale ikke kan indgås, er finansministeren henvist til at nå en løsning gennem fremsættelse af særligt lovforslag. Derfor vil jeg ganske kort sige, at for denne anden type af standarder og normer, som jeg her har nævnt, indebærer fremskridtspartiets forslag således et groft indgreb i de offentligt ansattes rettigheder.

Handelsministeren (*Erling Jensen*):

Også ved denne andenbehandling har partiernes vurdering af de 3 erhvervslovforslag været præget af en meget forskellig holdning til hvert enkelt af dem og til den samlede helhed. Spændende lige fra holdninger gående på, at disse love var uden enhver betydning for erhvervslivet, og til, at de havde en så alvorlig karakter, at de alvorligt skadede samme erhvervslivs videre udvikling.

Den samme holdning har knyttet sig til vurderingen af de ændringsforslag, der drøftes her ved anden behandling, spændende fra at disse ændringsforslag alvorligt forringer lovgivningen, til at de er en kraftig forbedring af den samme lovgivning.

Jeg skal ikke deltage i denne karaktergivning, men sige, at det er min vurdering, at det er lykkedes under udvalgsarbejdet og frem til de forslag, der nu foreligger, at bevare sigtet med denne lovgivning, at fastholde principperne for den og at bevare den sammenhæng, de 3 love har med hinanden og med det samlede lovkompleks.

Det er også min vurdering, at både de ændringsforslag og de svar, der er indgået i overvejelserne om den fremtidige anvendelse af denne lov, har haft til hensigt, og at det også i et betydeligt omfang er lykkedes, at gøre administrationen af disse love lettere for både samfund og erhverv og at undgå nogle skævheder og nogle tvivlstilfælde, der ellers ville have været indbygget i lovgivningen. Det kan jeg kun udtrykke min tilfredshed med.

Den virkelig store ændring i dette lovkompleks er, som det har været nævnt fra mange sider, at vi i lovgivningen om avancestoppet har indføjet et kapitel II om pris-

dæmpende aftaler. Jeg skal her som tidligere understrege, at den målsætning, der ligger bag denne tankegang om de prisdæmpende aftaler, har regeringen og mit parti hele tiden kunnet tilslutte sig. Det er en målsætning, der skulle betyde, at man uden at forringe forbrugernes situation kunne tillade sig for grupper af virksomheder at tage særlige hensyn i en aftaleudformning, der kunne tilgodese en nødvendig hensyntagen til konkurrencesituation og til beskæftigelsessituation. Vi kan altså fuldt ud tilslutte os målsætningen. Men jeg indrømmer blankt ligesom mit partis ordfører, at vi har haft nogen skepsis, idet vi var bange for at forventningerne til lettelser gennem en sådan aftale ville blive for store, langt større, end vi ville blive i stand til at opfylde, når vi skulle fastholde lovens sigte, og idet vi var bange for, at det administrative besvær ville være meget betydeligt.

Vedrørende forventningerne har vi nu i bemærkningerne fået placeret dette som en undtagelseslovgivning, og vedrørende administrationen har vi fået tilsagn fra de partier, der i øvrigt vil være med til at gennemføre denne lovgivning, om, at den nødvendige administrationsudvidelse må der skaffes bevillinger til. På denne baggrund har vi kunnet gå ind for dette afsnit og ønsker at arbejde med det i den fremtidige anvendelse af loven.

Det eneste, hr. Jens Peter Jensens skepsis knyttede sig til, var rentemarginalloven. Jeg er enig med ham i, at det er en nydanelse, hvis fremtidige virke vi er nødt til at følge meget nøje. Jeg er også enig i at understrege, at dette må være en midlertidig lov med en bestemmelse om en ret hurtig revision, fordi vi må benytte den mellemliggende tid til at gå i dybden med de problemer, der er knyttet til dette også for finansieringen af vort erhvervsliv meget betydelige problem.

Til hr. Brusvang, som har stillet forslag på sit partis vegne om en generel udvidelse af undtagelsesbestemmelsen i § 4 i avancestoploven, skal jeg sige, at vi har under udvalgsarbejdet beskæftiget os overordentlig meget med § 4. Det er lykkedes, synes jeg, i nogle helt konkrete tilfælde at udvide nogle undtagelser, der måtte forekomme helt rimelige og rigtige, og at markere dem i bemærkninger eller i lovtæksten. Jeg og mit

[Handelsministeren.]

parti ville være betænkelige ved at gøre undtagelsesbestemmelsen videre og dermed også mere vanskeligt administrerbar, end den er nu. Det er baggrunden for, at vi har afvist dette ændringsforslag.

Jeg sagde i indledningen, at der syntes at være en meget kraftig forskel i vurderingerne af disse lovforslag, og jeg kan vel slutte med at nævne hr. Ninn-Hansens betragtning om, at vi med disse lovforslag foretog, som han sagde, „en mishandling“ af erhvervslivet, sat over for betragtninger fra hr. Ømann, hr. Knud Jespersen, hr. Kaj Hansen og hr. Sigsgaard, som nogenlunde samstemmende betragtede denne lovgivning som, som det blev sagt fra et par af de herres side, et figenblad, der skulle skjule den nøgenhed, der var bag dette lovkompleks, som ingen reel virkning ville have. Jeg tror, disse skarpe vurderinger altid er for forgrovede, for forenkledte til at kunne anvendes. Jeg tror, at det erfaringsmateriale, som dette folketing, handelsministeriet, monopoltilsynet og andre myndigheder gennem årene har fået i behandlingen af avancestoplove og i behandlingen af udbyttebegrænsningslove, har en sådan karakter og et sådant omfang, at vi ved med sikkerhed, at vi kan administrere love af denne art med det resultat, at vi opnår en begrænsning i nogle indkomster, og at vi, hvad der er væsentligere, opnår nogle for brugerne værdifulde begrænsninger i den prisdannelse, der ellers ville have fundet sted.

Jeg erkender, at vi kan ikke påberåbe os tilsvarende erfaringer vedrørende rentemarginalloven, men sådan som loven er formuleret, kan der vist ikke være nogen diskussion om, at dens samlede resultat vil være, at rentemarginalerne for samtlige landets pengeinstitutter lagt i en samlet sum vil gå ned, og det må være en rigtig og enkel måde at starte behandlingen af dette kompleks på, indtil vi kan komme videre.

Jeg skal derfor sige tak til de mange, der gennem deres bemærkninger om disse lovforslag har støttet deres gennemførelse, og sige tak for det meget omfattende og døgnlange udvalgsarbejde, der ligger bag dette resultat.

Statsministeren (*Anker Jørgensen*):

Da jeg i fredags gav min redegørelse for

de lovforslag, vi snart skal stemme om, gav jeg udtryk for, at det ikke var med let sind, vi på denne måde greb ind i overenskomstsituationen på arbejdsmarkedet. Jeg gjorde det, fordi indgreb af denne art kun bør finde sted i en situation, hvor der så at sige ikke er andet at gøre. Det mener vi først og fremmest, fordi vi nu engang er af den opfattelse, at det er af afgørende betydning, at der arbejdes på vilkår, som lønmodtagerne selv gennem deres valgte repræsentanter har forhandlet sig frem til, og som de også har bekræftet gennem deres afstemning.

Men enhver må erkende, at der gives situationer, hvor selv fundamentale principper må vige for endnu mere vigtige og måske endog livsvigtige hensyn. Det er en sådan situation, vi står i i dag. For regeringen er det helt afgørende, som det er sagt mange gange, at få arbejdsløsheden bekæmpet. Der er mange ting, der skal gøres for at nå dette mål, men der er to ting, der er helt afgørende. Vi må have skabt et stabilt grundlag, som produktionen kan tilrettelægges på, og vi må undgå, at landet kastes ud i en omfattende og lammende arbejdskonflikt, hvorved både eksporterhvervene og de erhverv, som konkurrerer med importen, får store tab. Det er tab, som kan ligge langt ud over de normale produktionstab, som en konflikt ellers kan være årsag til.

Der er jo partier i denne sal, der ikke har villet acceptere denne problemstilling. Det giver mig ærlig talt ingen søvnløse nætter, at hr. Glistrup og hans parti endnu en gang vender det døve øre til alle reelle problemer og fortsætter en behændig jongleren med begreber og standpunkter. Hr. Hilmar Baunsgaard og hr. Poul Hartling har klart påvist dette i to helt præcise og meget afslørende indlæg. Jeg vil tilføje, at hr. Glistrup har jo i tide og utide bebrejdet det, som hr. Glistrup kalder „gammelpartierne“, at de kun kunne snakke; det er handling, der skal til, sagde hr. Glistrup. Nu foretrækker hr. Glistrup snak. Det er ikke det, vi har brug for netop i denne situation. Det er en indgående behandling af sagerne, men derefter handling, og det er det, vi er ved at foretage nu.

Det påvirker mig derimod mere, når jeg bebrejdes indgrebene i konflikten fra partier, der har et vist tilhold i arbejderkredse. Må jeg i den forbindelse have lov at citere

[Statsministeren.]

en udtalelse, som jeg netop har modtaget fra Dansk Metalarbejderforbunds hovedbestyrelse, som har haft et møde i dag. I udtalelsen beklager man principielt, at regeringen fandt det nødvendigt at bringe overenskomstsituationen til afslutning gennem lovgivning, men derefter udtaler metalarbejderforbundets hovedbestyrelse:

„Men hovedbestyrelsen tager dette indgreb til efterretning, idet vi dels accepterer, at samfundets almindelige økonomiske situation ikke tåler en gigantisk arbejdskamp, dels erkender, at hensynet til især beskæftigelsen talte for, at der hurtigt blev skabt klarhed over forholdene på arbejdsmarkedet i en ny 2 års periode. Især fremhæver hovedbestyrelsen, at regeringen Anker Jørgensen ved at sikre en fastholdelse af den automatiske dyrtidsregulering og gøre dyrtidsportionerne ens for høj og lav i samfundet, altså også for vore lærlinge, effektivt satte en stopper for Dansk Arbejdsgiverforenings spekulation.“

Jeg er glad for at kunne konstatere, at der kunne samles et stort flertal i folkettinget, som viste sig ansvarligt over for den opgave, vi var stillet over for, og at dette flertal nu medvirker til en gennemførelse af en ordning, som regeringen finder rimelig og socialt forsvarlig i kraft af den bredde, som indgrebene har.

Vi har alle måttet vise smidighed, har måttet bøje os under det ubønhørlige krav, som vi var stillet over for. Kravet var altså at hindre en storkonflikt og gøre det på en måde, som vi skønner kan accepteres af lønmodtagerne, og dermed skabe ro.

Hr. Poul Hartling bemærkede, at dette ikke er nogen helhedsplan eller helhedsløsning, og jeg må da erkende, at det er det ikke. På den anden side har regeringen anlagt den opfattelse, at regeringen i hvert fald ikke skal slå større brød op, end folkettinget kan bage. Det er det, regeringen bøjer sig for. Det gjorde venstre altså også sammen med flere andre partier, og det skal man ikke have utak for.

Der har flere gange i aften været talt om, at der blev udført gerninger i nattens mulm og mørke, men der har ikke været tale om det i den forstand, at det var gerninger, der skulle skjules. Vi har truffet eller er ved at træffe et alvorligt valg, men vi er overbevist

om, at det også er et rigtigt valg. Der vil nu blive skabt arbejdsfred. Produktion og beskæftigelse har fået et fast grundlag at arbejde på i de næste to år. Forstår vi nu at følge op med en beskæftigelsesfremmende politik — altså følge det op, vi har gjort, som man siger, i nattens mulm og mørke — forstår vi at følge det op, ja, så kan nattens arbejde jo godt skabe en morgenrøde. Det håber jeg for folkettinget og folkestyret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.

Formanden:

Efter anmodning skal jeg lade foretage delt afstemning over ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1, således at der først stemmes over stk. 2 og stk. 3 og derefter over stk. 1 i den foreslåede affattelse.

Ændringsforslag nr. 1, stk. 2 og 3,
forkastedes med 146 stemmer mod 20.

Ændringsforslag nr. 1, stk. 1,
forkastedes med 146 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 152 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 3 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes med 150 stemmer mod 9; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 2
forkastedes med 136 stemmer mod 24; 9 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes med 136 stemmer mod 21; 12 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8

vedtoges med 106 stemmer mod 39; 24 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9

forkastedes med 111 stemmer mod 47; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 10

vedtoges enstemmigt med 160 stemmer; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 2 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 om en ny affattelse af § 3 betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1, stk. 1.

Ændringsforslag nr. 12

vedtoges med 139 stemmer mod 24; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13 og § 3 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 om indsættelse af en ny paragraf
vedtoges med 126 stemmer mod 44.

Ændringsforslag nr. 15 om indsættelse af en ny paragraf
vedtoges med 136 stemmer mod 24; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 4, ændringsforslag nr. 16 og § 5, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 om en ny affattelse af § 6
forkastedes med 153 stemmer mod 10; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 17 *forkastedes* ved, at § 6

vedtoges med 122 stemmer mod 24; 24 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§ 7

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20 om en ny affattelse af § 8

vedtoges med 136 stemmer mod 24; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 19 betragtedes som *bortfaldet* efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 20.

§ 8 i den nye affattelse og ændringsforslag nr. 21 om indsættelse af en ny paragraf
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om avancestop.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 136 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes med 136 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes med 146 stemmer mod 24.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes ved, at § 2

vedtoges med 146 stemmer mod 24.

§ 3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af *Brusvang* og *Erhard Jakobsen* (se foran)

forkastedes med 132 stemmer mod 38.

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af *Brusvang* og *Erhard Jakobsen* (se foran) betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen.

Ændringsforslag nr. 7 betragtedes som *forkastet* med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

§ 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 5 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

§§ 5 og 6, ændringsforslag nr. 9, § 7, således ændret, § 8, ændringsforslag nr. 10 om indsættelse af et nyt kapitel med 3 nye paragraffer og § 9

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 om, at § 10 udgår

forkastedes ved at § 10 *vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 12 om en ny affattelse af § 11, § 11 i den ændrede affattelse, §§ 12 og 13 og ændringsforslag nr. 1 angående titlen

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om begrænsning af udbytter og vederlag m. v.

Ændringsforslag nr. 1 *forkastedes med 146 stemmer mod 24.*

Ændringsforslag nr. 2 *forkastedes med 150 stemmer mod 7; 13 medlemmer stemte hverken for eller imod.*

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 2

forkastedes med 150 stemmer mod 10; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 om, at § 2 udgår, *vedtoges uden afstemning*, hvorved § 2 betragtedes som *forkastet*.

§ 3 og ændringsforslag nr. 6 *vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes ved, at § 4

vedtoges med 146 stemmer mod 24.

§§ 5-7

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 om, at § 8 udgår, betragtedes som *forkastet ved*, at § 8

vedtoges uden afstemning.

§§ 9 og 10 *vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 8 *forkastedes med 146 stemmer mod 24.*

Ændringsforslag nr. 9 om en ny affattelse af § 11 og § 11 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende forslag til lov om pengeinstitutters rentemarginal.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1 *forkastedes* med 150 stemmer mod 10; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

§§ 1 og 2 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 *forkastedes* ved, at § 3 *vedtoges* med 160 stemmer mod 10.

§ 4 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 *forkastedes* med 146 stemmer mod 24.

§ 5 *vedtoges* uden afstemning.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på en trykfejl i betænkningen vedrørende ændringsforslag nr. 4. Ordet „inden“ skal være „siden“.

Ændringsforslag nr. 4 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 6 *vedtoges* med 136 stemmer mod 24; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5 betragtedes som *bortfaldet* efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 6.

§ 6, med den foretagne ændring, og §§ 7-9 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 *forkastedes* ved, at § 10 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8, § 11, således ændret, ændringsforslag nr. 9 om en ny affattelse af § 12, § 12 i den ændrede affattelse og § 13 *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-

[Formanden.]

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af bestemmelser om pristalsregulerede ydelser i lovene om folke-, invalide- og enkepension.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 160 stemmer mod 10.

Ændringsforslag nr. 2-12, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 13-28, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 29-35, § 3, således ændret, og § 4 *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i dag, mandag den 10. marts, kl. 23.20 med følgende dagsorden:

- 1) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.
- 2) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.
- 3) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om avancestop.
- 4) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om begrænsning af udbytter og vederlag m. v.
- 5) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om pengeinstitutters rentemarginal.
- 6) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal.
- 7) *Eventuelt: tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af bestemmelser om pristalsregulerede ydelser i lovene om folke-, invalide- og enkepension.

Mødet hævet kl. 22.20.